

ԱՐԶԱԳԱՆԳ

ARTZAKANK - ECHO

Bimestriel bilingue publié à Genève

JUILLET - AÔUT 2024
N° 252

Բովանդակություն

- Էջ 4** – 2023 սեպտեմբերին Արցախում. Ականատեսի աչքերով
- Էջ 5** – Երեք սահմանամերձ մարզերու բնակչության թիվը վերջին տարիներուն նուազած է շուրջ 40 հազարով
- Էջ 9** – Ziljjan-ի 400-ամեակի նրաժշտական նուէրը Հայաստանին
- Էջ 12** – Մեծ սառցե պատը. Ինչ են լուծմ սփիւռքի մասին Հայաստանցիները
- Էջ 13** – Թանգարանը՝ նոր գրաչուօթեամբ
- Էջ 16** – «Աղուանական խաչի» սպառնալիքը
- Էջ 17** – Օխոկի անտարանը
- Ք. 17** – Ատրպեյնդան կը փորձէ իրացնել «Տատիկ-Պապիկ-ը
- Էջ 22** - Ժնեւ և Լեւան շրջանի Սուրբ Յակոբ Եկեղեցւոյ լուրեր

Sommaire

- P. 2** - Le Rotary de la Broye (FR) accueille 25 enfants de KASA Gumri
- P. 3** - Youth Exchanges Without Borders: Voyage à la découverte de la vie de la jeunesse d'Arménie – Décès du philanthrope Dikran Izmirlian
- P. 6** – Aide directe aux déplacés de force d'Artsakh avec des dons récoltés en Suisse
- P. 7** – Mission Suisse-Arménie pour la sensibilisation à l'hygiène dentaire en Arménie
- P. 8** – Les Eglises suisses sur le conflit Arménie-Azerbaïdjan : «La politique étrangère suisse est interpellée»
- P. 10** – La célébration des aigles
- P. 14** – Nouvelles parutions
- P. 15** – La politique de développement suisse est une politique de sécurité
- P. 16** – L'Arménie, la vigne et le vin
- P. 17** – Valentina Calzolari Bouvier reçoit la médaille Moses Khorenatsi
- P. 18** – Pourquoi Euronews était-il présent au Forum des Médias d'Aliev à Chouchi?
- P. 19** – Concert de gala: 15 ans du Festival Puplinge Classique
- P. 23** - Nouvelles de l'Ecole Topalian
- P. 24** - Nouvelles de l'UAS

DIALOGUE ET RÉCONCILIATION NATIONALE

L'automne 2024 s'annonce animé en Arménie avec la reprise de la vie politique et des actions programmées par le mouvement d'opposition. Cette période sera également ponctuée d'évènements marquants pour les Arméniens du monde entier.

Du 17 au 20 septembre, la capitale arménienne accueillera le Sommet Mondial Arménien 2024, organisé par le Haut-Commissariat aux Affaires de la Diaspora. Le Sommet «s'appuiera sur les bases établies lors du premier Sommet en 2022 et abordera les défis actuels auxquels sont confrontés les Arméniens, ainsi que les opportunités au sein de la patrie et de la diaspora». 1000 représentants de la diaspora et de l'Arménie sont attendus à cet évènement.

L'autre évènement majeur aura lieu à Etchmiadzin les 28 et 29 septembre, jours des fêtes de St. Gevorg et de la Sainte Croix de Varag respectivement. Il s'agit de la consécration de la cathédrale d'Etchmiadzine après plusieurs années d'importants travaux de restauration, suivie de la cérémonie de bénédiction du Saint Chrême. A cette occasion, le Saint Siège accueillera de nombreux visiteurs arméniens et des invités venus des quatre coins du monde.

En cette période d'extrême incertitude sur les plans mondial et régional, ce n'est un secret pour personne que des menaces réelles de disparition pèsent sur l'Arménie. Dans ces conditions, l'attitude normale des Arméniens serait de mettre en commun toutes leurs ressources pour faire face le mieux possible aux dangers qui guettent le pays. Quatre ans après la guerre désastreuse de 44 jours et à la veille du premier anniversaire du nettoyage ethnique en Artsakh, la mise en œuvre des efforts nécessaires pour parvenir à une réconciliation nationale s'impose.

Le Sommet Mondial Arménien et la consécration de la Cathédrale rénovée d'Etchmiadzin sont de belles occasions à saisir pour casser le cercle vicieux d'accusations réciproques et de discours de haine, qui gangrènent la société arménienne depuis la défaite de 2020. Une vraie prise de conscience collective de la gravité de la situation est indispensable. Il est temps de rétablir le dialogue entre les représentants des pouvoirs politique et spirituel mais aussi entre l'État arménien et les organisations des communautés de la diaspora ainsi que parmi les Arméniens de manière générale. Un tel dialogue ne peut porter des fruits que s'il est basé en particulier sur l'humilité, la sincérité, l'écoute de l'autre et le respect mutuel, où les intérêts de l'État priment sur ceux des individus et des groupes spécifiques. ■

M.S.

Avec les compliments de
TAVITIAN
Atelier de sertissage

TAVITIAN S.A. - 18, ch. des Aulx - 1228 Plan-Les-Ouates - Téléphone 022 346 93 02 - Fax 022 346 93 04
tavitian@bluewin.ch

LE ROTARY DE LA BROYE (FR) ACCUEILLE 25 ENFANTS DE KASA GUMRI

Samedi 22 juin 2024, 25 enfants de six à douze ans, qui fréquentent assidûment le centre de KASA Gumri, se sont envolés avec cinq accompagnants vers la Suisse pour quinze jours de séjour de rêve dans la belle maison de vacances de Notre-Dame de Tour à Cousset-Payerne. Un camp organisé par l'association fribourgeoise Bol d'Air la bien nommée, et financé par le Rotary de la Broye. C'est l'ex-conseiller national Dominique de Buman qui, connaissant l'engagement de KASA, avait suggéré à ses amis, à commencer par Daniel Andrey, cheville ouvrière du projet, d'offrir cette magnifique opportunité à ces jeunes arméniens.

(Photo de la page Facebook de KASA)

A son arrivée à Genève le groupe fut accueilli par le cor des Alpes à côté d'une grande banderole de bienvenue. Prélude d'un séjour incroyable, qu'animent de nombreux bénévoles, généreux de leur temps et de leur amitié. Et des activités en cascade. Karting de Payerne, visite de Fribourg et balade dans des voitures anciennes, découverte des trois lacs avec des membres de la Protection civile, excursion au Moléson en téléphérique, aventures au Bizon Ranch et expérience d'accrobranche - à développer en Arménie! -. Et encore rencontre avec des enfants à Fétigny, golf urbain et piscine de la Mottaz à Fribourg, balade en petit train à Estavayer-le-Lac et activités nautiques, dégustation des trésors de la Gruyère - fromage et fondue, chocolat à la fabrique Cailler, meringues, cascade de Jaun -, visite d'une école de cirque à Près-Vers-Noréaz, Parc Swiss Vapeur et, avant le départ, le jet d'eau à Genève. Sans oublier des temps forts de danses, chants et discours, pour remercier les incroyables hôtes!

Riche est le bilan d'un tel séjour.

En amont, les enfants ont vécu un an de préparation: ateliers de français, nombreuses rencontres pour les initier à une culture, des rythmes et une nourriture différente, afin de susciter leur curiosité et de calmer leurs craintes.

Pendant le séjour suisse ils ont fait des découvertes innombrables. Tous ont progressivement dépassé leur timidité pour se lancer dans l'inconnu, voire prendre des initiatives. Infatigables parce qu'enthousiastes, ils ont surpris leurs responsables, qui ne les connaissaient pas si dynamiques et créatifs!

En aval ils rentrent lestés d'une énergie et de propositions d'animation qu'ils vont partager avec leurs camarades: ils se sont sans doute davantage épanouis durant ces deux semaines que pendant des mois. La plupart n'avaient jamais voyagé, fût-ce jusqu'à la capitale, leur ouverture au monde est patente!

Mais tout cela n'aurait pas été possible sans des intermédiaires aussi généreux qu'organisés. De Suisse Daniel Andrey et le Rotary Club de Payerne Broye, présidé par Philippe Druey de Payerne, le président du camp Gaétan Aeby d'Avenches, des membres de l'Association Bol d'Air et de la Protection civile.

D'Arménie les cinq responsables de KASA, qui se sont énormément investis pour sélectionner les enfants et les informer, rassurer leurs parents, résoudre tous les problèmes de logistique, à commencer par l'obtention de visas. Puis encadrer les jeunes, apaiser leurs craintes, jouer jour et nuit les intermédiaires, tant sur le plan de la langue que celui de la culture, maintenir le contact avec les familles. Et qui seront les mieux placés pour encourager les enfants à poursuivre sur leur lancée, en partageant de nouvelles propositions dans leurs équipes.

Alors toute notre gratitude va aux uns et aux autres pour cet engagement exceptionnel, qui contribue à nouer des liens de valeur entre Suisse et Arménie. C'était sans doute aussi le but aussi de Dominique de Buman, grand ami de l'Arménie, que nous ne pouvons trop remercier! ■

Monique Bondolfi, présidente de KASA

ԱՐԶԱԿԱՆԳ

www.artzakank-echo.ch

6 numéros par année
Prix d'abonnement annuel: CHF 30.-

58, Rue de la Terrassière - 1207 GENEVE

CCP 12-17302-9

IBAN CH07 0900 0000 1201 7302 9

Responsable de publication: Maral Simsar

Tél. + 41 (0)78 892 93 31

artzakank@yahoo.com

YOUTH EXCHANGES WITHOUT BORDERS: VOYAGE À LA DÉCOUVERTE DE LA VIE DES JEUNES D'ARMÉNIE

Le 13 juillet 2024, un mémorandum de coopération a été signé entre l'association suisse *Youth Exchanges Without Borders (YEWB)* et la *Community Development NGO* (anciennement *Syunik Development NGO*), une organisation arménienne qui œuvre pour le renforcement des communautés dans le Sud de l'Arménie, sur un programme d'échange entre les jeunes des deux pays. Deux représentants de l'association suisse, le président Stefan Rügsegger et Joris Schreiber, s'étaient déplacés en Arménie pour les préparatifs d'un camp, qui devait avoir lieu à Hermon, dans la province de Vayots Dzor, du 10 au 17 août 2024, grâce au soutien de la Fondation Movetia.

Fondée en 2012 par quelques anciens membres du Parlement des Jeunes d'Emmen (LU), YEWB organise des échanges de jeunes entre la Suisse et les États de l'ex-Union soviétique, notamment du Caucase du Sud. Ses activités permettent aux participants de se faire une idée sur les mœurs et coutumes des pays d'accueil et d'avoir un aperçu plus approfondi de la vie de leurs pairs sur place. Il convient de noter que depuis 2016, YEWB et *Community Development NGO* ont réalisé ensemble plusieurs programmes pour les jeunes de Suisse et d'Arménie (voir notre article dans *Artzakank* No. 240 juillet-août 2022).

(Photo de la page Facebook de YEWB)

Le camp de cette année, qui a réuni 20 participants suisses et arméniens de 18 à 30 ans, était axé sur les opportunités et les dangers pour les jeunes dans le domaine de la digitalisation. Plusieurs vidéoconférences de préparation avaient eu lieu entre les participants avant le début du camp.

Le programme pour un séjour de 6 jours en Arménie était riche et très intense. Il a commencé par des jeux autour d'un feu de camp, qui ont permis aux participants de mieux se connaître. Le lendemain matin les campeurs suisses ont été initiés à la musique et à la danse arméniennes qui allaient rythmer le début de la journée tout au long de leur séjour en Arménie.

DÉCÈS DU PHILANTHROPE DIKRAN IZMIRLIAN

Dikran Izmirlian, homme d'affaires et philanthrope international, est décédé le 15 août 2014 dans sa résidence à Genève.

En l'honneur de ses parents et de son héritage, M. Izmirlian avait créé en 1994 la Fondation Izmirlian dans le but de «contribuer à préserver une nation». Au cours de ses 30 années de présence en Arménie, la Fondation Izmirlian a lancé et mis en œuvre de nombreux programmes dans diverses régions du pays dans des domaines tels que l'éducation, la santé, le tourisme et le développement économique, ainsi que des initiatives technologiques et d'innovation.

Il avait reçu le titre de Héros national et la plus haute distinction, la médaille de la Patrie, de la République d'Arménie. ■

Un atelier sur l'accueil de 320 réfugiés du Haut-Karabagh par *Community Development NGO* entre septembre 2023 et mars 2024 a donné lieu à des discussions sur la situation dans le Caucase du Sud.

La partie culturelle comprenait la visite du monastère de Noravank et de la grotte Areni-1 où une chaussure en cuir et un pressoir à vin datant du Néolithique ont été retrouvés.

Le groupe a visité le quartier général opérationnel de la mission civile de l'UE en Arménie (EUMA) à Yeghegnadzor et a assisté à une présentation sur ses activités.

Lors d'un atelier sur les systèmes d'éducation dans les deux pays, les participants ont pu faire des comparaisons entre le système suisse de formation duale et le système d'éducation en Arménie, où 60 à 70% des jeunes font des études universitaires.

La thématique de la digitalisation dans le secteur des ONG a été abordée avec des représentants du Centre des jeunes de Jermuk, lors d'une visite de la ville et de sa fameuse cascade.

Les participants ont eu l'occasion de s'informer sur l'histoire de la région et l'importance de la religion pour les Arméniens lors d'une randonnée à la découverte de l'église de Zorats (Saint Stepanos) dans le village de Yeghegis.

Le dernier jour, les participants ont visité un laboratoire Armath de robotique à Erevan où ils ont pu voir quelques projets réalisés par les élèves tels qu'un système de contrôle pour des garages, la modélisation 3D des bâtiments du patrimoine culturel arménien et un système de contrôle pour des serres.

Ce fut une expérience enrichissante pour tous les participants! ■

M.S.

2023 թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐՆ ԱՐՑԱԽՈՒՄ. ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ԱՉՔԵՐՈՎ*

Նաև ԲԱԲԱՅԱՆ

Իսկ ուր է իրական լուսաբացը...

Սա պատմություն է ցալի մասին: Բայց ոչ թե սեփական հողը սանտիմետրերով լքող մարդկանց, այլ նրանց յենարան դարձած մի սերնդի, որ դեռ չափափակությամբ չենք չհատած պատերազմի գաւակ է կնքուել: Սա պատմություն է բեռներ կրող, հաց ու ջուր բաժանող, արցունքը զսպելով ուրիշի աչքերը մաքրող մի սերնդի մասին, որ սպառուեց ու ջախջախուեց հոգեպէս, որ խարանուեց գաղթի ճամփին ծուլարած ժողովրդի ցաւը կիսելու ճանապարհին... Եթէ ձեզ կը թուայ, թէ այս պատմութիւնը միայն կորստի մասին է, ապա յիշէք: Այս պատմութիւնը յամառ ու անկոտորուն ոգու մասին է, որ կորստի ցալից է ծնուել...

- 25.09.2023, 4:30, Կոռնիձոր
- Ինչո՞ւ ես աստեղ:
- Պէտք էմ ձեզ, հայրենիքին եմ պէտք:
- Բայց բոլորը չէ, որ գալիս եմ, դու էլ կարող էիր չգալ... բանի՞ տարեկան ես:
- Բայց ես ուզում էի գալ... շուտով 18...

Լուսանում էր: Նստած էի վրանի դիմաց: Աչքերս արդէն 1 ժամից ակել էր, ինչ փակ էին, բայց դեռ զգում էի իրականութիւնը:

- Ինչի՞ ես էստեղ նստել, - թիկունքումս լսեցի ընկերոջս ձայնը:
- Ստածեցի՝ չեմ կարողանայ հանգիստ նստել ու մի բանի րոպէից ինքնաբերաբար վեր կը կենամ՝ մէկին օգնելու, բայց փաստօրէն թերագնահատում էի սառնասրտութեան ջիղս: Արդէն մի ժամ կը լինի՝ ոտքերս չեմ կարողանում շարժել ու վեր կենալ... Լռութիւն էր... Ընդհատեցի այն, որ ընկերս իրեն վատ չգայ.

Լուսանկարը՝ Իռեն Սելբումեանի

- Դու տեսե՞լ ես աշխարհի ամենասիրուն լուսաբացը:
- Չգիտեմ, ես սովորաբար անտարբեր եմ եղել լուսաբացների հանդէպ:
- Երևի ճիշտ ես եղել... Տես, -հայեացքս յառեցի դէպի արթնացող արևը, որ գաղթական շարասեան պէս անշտապ լքում էր հայրենի տունը... - անարտական երեկոյիս գնացիւք լուսաբացը դիմաւորելու ու այնտեղ հասկացայ, որ կենաքը հրաշալի է, իսկ այս մէկը կարողացաւ ինձ հակառակը համոզել...
- Չե՞ս կարծում, որ ոչինչ չես կարող փոխել ուղղակի մտածելով: Արդէն երրորդ օրն անընդմէջ չես քնել, գունթ թող որ ուղեղդ քիչ:
- Եթէ ուղեղս քնած չլինէր, ես արդէն խելագար կը լինէի, ինչպէս և դու:

- Եր դէպքում ինչի՞ եմ աչքերդ լցուած:
- Սիրոս է արթուն... Դու գիտես՝ սա ինչ է: Մի ժամանակ դու էլ սրա միջով ես անցել, մի ձևացրու, թէ ոչինչ չես զգում:

Լռեց... ոչինչ չասաց: Կարիք էլ չկար: Թևին դաջուած «Տառիկ-Պապիկն» ու սրտում դաջուած ափսոսանքն արդէն աչքերում սևագրել էին. «Չգում եմ...»

Նորից ընդհատեցի լռութիւնը, այս անգամ արդէն լռելի կարողանալու պատճառով.

- Անընդհատ ընկերներս եմ զանգում, ասում եմ, որ հպարտ եմ, որ կողքիս եմ, որ, որ, որ... գիտե՞ս՝ ինչ եմ զգում հիմա... ոչինչ, էլ ոչինչ չեմ կարողանում զգալ: Մարդիկ գոռում են, լաց լինում, երբեմն մեռնում ինձ աչքիս առաջ, իսկ ես օրերս եմ քարշ տալիս՝ մարդկանց ջուր ու սեր բաժանելով: Ինձ ասում են, իբր ուժեղ եմ, հերոսի տեղ եմ դնում, իսկ ես ամեն օր մեռնում եմ դատարկութեան զգացումից: Խառնել եմ գիշերն ու ցերեկը, էլ չեմ նայում ժամացոյցին, որովհետև խորապէս թքած ունեմ՝ բանի օր է արդէն նոյն հագուստով ու անքուն, նոյն միջավայրում եմ, որտեղ միայն տարբերում են դէմքերն ու պատմութիւնները, բայց ոչ ցաւն ու կորուստը: Մի բանի օրից սա կ'աւարտուի, ու կը թուայ, թէ կենալն էի առաջուանն է, բայց այն ակելի կը ծանրանայ: Այն բեռ կը դառնայ, կը մնան միայն աչքերը այն երեխաների, որոնք խաղալիքների փոխարէն ապագան եմ բերել տկից, կը մնան աջ ու ձախ թափուած իրերը, արևի տակ ցամաքող արցունքներն ու ցրտից սառած սրտերը, կը մնայ սերը, որ ծնուեց անտառների խորքերում ու բեռնատարների կցորդներում... և կը մնայ ատելութիւնը, որ ծնուեց փրկութեան անվերջ թուացող հերթի ու սեփական բակում նստած թէ խմելու հաճոյքից զրկուելու գիտակցման արանքում:

- Ես, դու ու միւսներն էստեղ եկանք կիսելու բեռը տանջող ժողովրդի: Ես, դու ու միւսները եկանք՝ գիտակցելով, որ ստորագրում ենք կիսատութեան պայմանագրի տակ: Մի կողմում մենք ենք, միւսում՝ մեր հայրենակիցները: Մենք պիտի տանք նրանց, ինչ կարող ենք, նրանք մեզ՝ կարևոր զգալու հնարաւորութիւն: Երկուսս էլ լաւ գիտենք, որ այստեղից կիսատ ենք տուն գնալու:
- Կամ էլ ինձ սա է մեր տունը արդէն...

Ահա այսպէս ապրեց մի սերունդ՝ 7 օր շարունակ, իմ ու ընկերներիս պէս շատերը, որոնց դուք անուանում եք հերոսներ... Բայց նրանցից ամենքը տարբեր են.

(* Գորիս քաղաքում ապրող Նաև Բաբայանի սոյն ստեղծագործութիւնը առաջին մրցանակի է արժանացել «Ամրոց» ազգային գարգացման հիմնադրամի «Ծիլ» երիտասարդ հեղինակների 2024 թ. ստեղծագործական Մրցոյթի «ակնարկ/իրապատում» անուանակարգում:

«Ծիլ» ծրագրի նպատակն է բացայայտել այն ստեղծագործ երիտասարդներին, ում աշխատանքներն անչլում են ազգային արժեքներին ու ինքնութեանը: Ծրագրի շրջանակներում անցկացւում են ամենամեայ Ստեղծագործական մրցոյթներ:

2024 թ. մրցոյթի թեման էր «2023 թ. սեպտեմբերն Արցախում. ականատեսի աչքերով»:

«Ամրոց» Հիմնադրամ՝ <https://amrots.foundation/>
«Ծիլ» Ծրագիր՝ <https://germ.am/>

**ԵՐԵՔ ՍԱՅՄԱՆԱՄԵՐՁ
ՄԱՐԶԵՐՈՒ ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ
ԹԻՒՆ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ
ՆՈՒԱԶԾ Է ՇՈՒՐՁ
40 ՀԱՉԱՐՈՎ**

Վերջին 5 տարիներուն, Հայաստանի երեք սահմանամերձ մարզերուն՝ Գեղարքունիքի, Տաւուշի եւ Սիւնիքի բնակչութեան թիւը նուազած է շուրջ 40 հազարով: Կը դատարկուին թէ՛ գիւղերը եւ թէ՛ քաղաքները: Այս մասին կը հաստատէ վիճակագրական կոմիտէի ամենէն թարմ զեկոյցը:

Հիասթափութիւն, ապագայի հանդեպ վստահութեան պակաս, ապահովական, եւ ընկերային հարցեր... Դատարկուող բնակավայրերուն մէջ այսպէս կը բացատրեն տուններէն հեռանալու՝ իրենց ծանօթ-բարեկամներուն որոշումները:

«Շատ մարդիկ հիասթափուեցին պատերազմից յետոյ ու գնացին», կ'ըսեն բնակիչները՝ ակեցնելով. «Օրական պակասում է»:

Ըստ վիճակագրական կոմիտէին տուեալներուն՝ 2019ի ամրան, Գեղարքունիքի մէջ կ'ապրէին շուրջ 230 հազար անձեր: Համաճարակը, 44օրեայ պատերազմը եւ անկէ ետք Հայաստան-Ատրաբեյճան սահմանային բախումները իրենց հետքը ձգեցին, եւ մարզի բնակչութիւնը նուազեցաւ 13 հազարով:

Սեւանի մէջ տեղացիները նկատել կու տան, որ երիտասարդներէն շատերը հիմնականօրէն Երեւան կ'ապրին: «Որովհետեւ այստեղ՝ Սեւանում, այդքան աշխատատեղ չկայ, մի պետական ձեռնարկութիւն չկայ»:

Ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան՝ Գեղարքունիքը Հայաստանի ամենէն աղքատ մարզերէն է. ամեն երրորդը չբաւորութեան մէջ կ'ապրի, ծայրայեղ աղքատներուն թիւին զծով ամենէն վատ ցուցանիշը ունեցող մարզն է: Բնակչութեան գրեթէ 5 տոկոսը կարողութիւնը չունի նոյնիսկ օրական 1000 դրամ ծախսելու: Աշխատանք գտնելու պարագային, մարզի բնակիչները Հայաստանի ամենէն ցած աշխատավարձը կը ստանան՝ հարկերը հանած՝ միջինը շուրջ 100 հազար դրամ, մինչդէռ համապետական միջին ցուցանիշը կը գերազանցէ 200 հազար դրամը:

«Փող չկայ, աղքատութիւն է, շատանում է, որովհետեւ ոչ մէկին տիրութիւն չի անում ղեկավարութիւնը», ըսաւ այլ բնակիչ մը:

2019ին, Սիւնիքի մէջ կ'ապրէին գրեթէ 140 հազար անձեր, այժմ բնակչութիւնը 120 հազարի ալ չի հասնիր:

**2023 Թ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԸ
ԱՐՑԱԽՈՒՄ.
ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ԱՋԵՐՈՎ**

»»» Նոյնն է ցաւը, տարբեր՝ հետքերը դրանց թողած: Սառած սրտերով ջերմացնող սերունդ: Սառած սրտերին ջերմացնող սերունդ... Կամաւոր ապրումակցողների այս սերունդը նոյնն է, ինչ գաղթի համին յանգած ժողովուրդը, որոնց սրտերը սառեցին տան դուռը կողպելիս ու ջերմացան տաք թէյ բաժանող երիտասարդների հողոտ ձեռքերից, ապա նորից սառեցին՝ հերթերի մէջ հիւր եկած յիշողութիւններից: Սրտերի հետ սառեցին աչքերը՝ տան ճանապարհին, ու թելով լի բաժակները, որ այլևս ի գորու չէին տաքացնել սառը խօսքերը: Կեանքը կանգ կ'առնի հենց այստեղ՝ մեր աչքի առաջ կանգնող սրտերի հետ հաւասար ու մեր սրտերը կը քարանաւ, և օր օրի ակելի շատ կը զգանք, որ համազգեստի հետ մեր սրտերը յանձնեցինք: Ու կը մնայ ապրել միայն յիշելով ժպիտները կոնֆետներ խժռող երեխաների ու ձեռքերը համբուրող տատիկների... Երանի անվերջ մնայինք այս համազգեստի մէջ, որ այդպէս էլ ժամանակ չիներ իրականութեան աչքերին նայելու: Կ'անցնի թմբիրը, ու կը հասկանանք՝ ինչի միջով անցանք...

Անցաւ երկու օր: Տարեդարձս Եր... Ընկերներիս հետ այդի էինք գնում: Կանգ առա թատրոնի շէքի դիմաց, որտեղ հագել էինք Կարմիր Խաչի համազգեստն ու դիմաւորել ութսուն հազար հայրենակցի... դատարկ Եր... այն շէքը, որտեղ ապրեցի մի ողջ կեանք, տեսայ լաւագոյնն ու վատագոյնը, լաց եղայ ու ժպտացի երբևէ ամենամանկեղծն ու լիաթոքը, գտայ ու կորցրեցի, սիրեցի ու ատեցի կեանքը... այդ շէքը դատարկ էր՝ սրտիս պէս... Շնորհավոր երբևէ ամենամայաջող տարեդարձ... բարի գալուստ անխաղաղ 18... ■ Ն.Բ.

Դատարկուող բնակավայրերուն մէջ կը պատմեն, որ գիւղերուն մէջ աշխատանք չկայ, իսկ սահմանային բախումները վիճակը առաւել կը ծանրացնեն՝ իրենք արօտավայրերէն զրկուած են:

Ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան՝ Սիւնիքը ամենէն ապահով մարզն է. անիկա կը գերազանցէ նաեւ Երեւանը: Սակայն բարձր ցուցանիշները հիմնականին մէջ մեծ քաղաքներու գործարանները կ'ապահովեն, օրինակ՝ Չանգեզուրի պղինձի գործարանը:

«Երիտասարդութիւնը աշխատանք փնտռելու համար տեղափոխում է Քաջարան, Կապան, Երեւան, ով որտեղ կարում է», ըսին տեղացիները:

Այս մարզերու բնակչութիւնը կը նուազի սահմանամերձ շրջաններ տեղափոխուելու իշխանութիւններու ծրագիրներու լոյսին տակ. տասնեակ հազարաւոր արցախցիներ մարզերուն մէջ հաստատելու ծրագիրին զուգահեռ գործադիրը աշխոյժ կերպով կը գովազդէ սահմանամերձ բնակավայրերուն մէջ տուններ կառուցելու ծրագիրը, սակայն, Գեղարքունիքի ու Սիւնիքի բնակչութեան վիճակագրութիւնը կը վկայէ, որ ծրագիրները առայժմ քաղաքացիներուն վստահութիւն չեն ներշնչեր: ■

AIDE DIRECTE AUX DÉPLACÉS DE FORCE D'ARTSAKH AVEC DES DONS RÉCOLTÉS EN SUISSE

Le nettoyage ethnique en Artsakh en septembre 2023 a suscité un grand élan de générosité parmi les Arméniens du monde entier. Notre petite communauté de Suisse, s'est également mobilisée pour récolter des dons en faveur des Arméniens d'Artsakh, forcés de quitter leurs terres ancestrales et de se réfugier en Arménie. Face aux besoins immenses provoqués par cette catastrophe humanitaire, la Confédération, le canton et la Ville de Genève, et des organisations suisses se sont joints aux associations et fondations arméniennes pour soutenir les efforts du gouvernement arménien visant à accueillir les déplacés de force dans les meilleures conditions possibles.

Le couple genevois Annie et Raffi Garibian, installé en Arménie depuis quelques années, a géré sur place l'affectation d'une partie des dons récoltés en Suisse, provenant de quelques associations, fondations et de particuliers. Le 25 juin 2024, lors d'une rencontre zoom modérée par Alexis Krikorian, ils ont fait un exposé détaillé des projets réalisés à ce jour.

Ne pouvant pas rester inactif en cette période si tragique pour notre peuple et forts de leur expérience dans la co-gestion de projets en Arménie avec l'association Support our Heroes (SOH) et avec différents clubs Rotary, Annie et Raffi s'engagent immédiatement dans l'achat et la distribution de produits de première nécessité et de jeux pour les enfants.

«L'Arménie a pu accueillir plus de 100 000 réfugiés à peine dans quelques jours. Il n'y a pas eu de camps ni de tentes et nous n'avons pas eu de gens qui dormaient dans la rue, et ceci grâce à la collaboration de toute la population et les aides financières de l'État.» témoigne Raffi Garibian.

Très vite, le couple décide de se focaliser sur les villages frontaliers. *«Nous nous sommes rendu compte qu'une grande partie des organisations d'aide oeuvraient autour de Erevan alors que dans les autres régions on peut faire beaucoup plus avec moins d'argent. Par ailleurs, l'Arménie a tout intérêt à repeupler la campagne et surtout les villages frontaliers.»* explique Raffi Garibian.

Par ailleurs, très souvent, les organisations d'aide assurent le pilotage de leurs actions à distance étant précisé que d'une part, les déplacements dans les villages prennent beaucoup de temps et d'autre part, les routes sont fatigantes et parfois dangereuses.

C'est dans cette perspective qu'Annie et Raffi se rendent à Noyemberyan où ils rencontrent d'autres acteurs et quelques organisations humanitaires. Ils commencent à collaborer avec Hasmik Azibekyan, représentante de USAID, et l'association des

médecins arméniens de Fresno, représentée par Tatul Hakobyan, journaliste originaire de la région. Cette collaboration permettra d'éviter les doublons et dans certains cas, de partager les tâches sans oublier le soutien précieux des maires des villages concernés.

Dans un premier temps, le couple Garibian mène des actions dans les villages frontaliers de Tavush, notamment à Chinari, Barekamavan et Movses, où les familles déplacées sont logées dans des maisons abandonnées par leurs propriétaires, immigrés pour la plupart en Russie. Contactés par les maires des villages, ces derniers ont accepté de mettre leurs maisons provisoirement à la disposition de ces familles. Les dons récoltés en Suisse servent à payer des petits travaux de remise en état des maisons pour les rendre habitables, à l'achat de matelas, de duvets et de la literie ainsi que d'animaux d'élevage et de semences pour permettre à ses familles de commencer un petit business d'élevage ou d'agriculture et de subvenir à leurs besoins.

Distribution de réservoir d'eau à Chinari

Quant au choix des familles et de l'aide attribuée, Annie Garibian précise: *«Nous avons rencontré et interviewé les familles bénéficiaires. Le type et la quantité de l'aide dépend des besoins et du nombre de membres de chaque famille. En général, ce sont des familles nombreuses qui viennent des villages d'Artsakh où elles travaillaient dans l'agriculture ou l'élevage.»*

Compte tenu de l'état de désolation qu'ils découvrent dans ces villages, Annie et Raffi décident de ne pas faire de distinction entre les Artsakhiotes nouvellement arrivés et les locaux. Ils intègrent dans leur programme d'aide également ces derniers se trouvant dans des situations similaires. Il convient de noter que les animaux offerts aux familles bénéficiaires sont achetés aux villageois ainsi générant un revenu aux locaux.

Ne se contentant pas de la distribution de l'aide, Annie et Raffi retournent régulièrement dans ces villages pour assurer le suivi des familles et parfois réévaluer leur situation et adapter le programme d'aide. A travers leurs contacts avec Santé Arménie et leurs antennes, ils essaient même >>>

MISSION SUISSE - ARMÉNIE POUR LA SENSIBILISATION À L'HYGIÈNE DENTAIRE EN ARMÉNIE

Alexandre WURRY

Du 17 juin au 11 août 2024, je suis parti en Arménie afin d'effectuer des stages et de fournir de l'aide à la population locale. En tant qu'étudiant en troisième année de médecine dentaire à l'Université de Genève, j'avais à cœur d'en apprendre davantage sur ce domaine et d'effectuer de la prévention bucco-dentaire auprès des enfants.

Pour cela, j'ai travaillé avec l'hôpital pour enfants d'Arabkir en effectuant divers stages avec des dentistes de cet hôpital. J'ai notamment pu observer la prise en charge d'enfants autistes ou ayant des malformations congénitales, ainsi que diverses méthodes de traitement (anesthésie générale, traitement de caries, extraction dentaire, contrôle de routine...).

Par la suite, j'ai eu l'occasion de partir deux semaines en tant que volontaire dans un camp d'été pour enfants atteints de différentes maladies chroniques, troubles mentaux, physiques, allergie, autisme... Situé au bord du lac Aparan, dans une région pittoresque de l'Arménie, il accueille depuis 2008 chaque année des enfants pour les vacances d'été. Ce camp existe grâce au soutien de la Fondation SEMRA Plus.

Une trentaine d'enfants, dont certains accompagnés de leurs mères, ont passé leurs loisirs d'été dans ce camp. Deux enfants venaient de l'Artsakh. L'un d'entre eux était atteint du syndrome de Down (Trisomie 21).

Le séjour de 14 jours était rempli de différentes activités, jeux, thérapies, pendant lequel les enfants ont reçu les soins nécessaires. Ce camp a largement contribué à leur soutien psychosocial et ils ont passé d'inoubliables vacances d'été. La plupart de ces enfants n'auraient guère eu l'occasion de profiter des vacances d'été. Une psychologue et une pédiatre étaient présentes pour répondre à leurs besoins.

La journée type se déroulait de la façon suivante: réveil vers 9h, puis à 9h30, les enfants faisaient un

AIDE DIRECTE AUX DÉPLACÉS DE FORCE D'ARTSAKH AVEC DES DONS RÉCOLTÉS EN SUISSE

»»» de trouver des soutiens psychologiques pour les personnes encore dans la détresse.

Plus tard, une partie de l'aide gérée par le couple sert à acheter 12 motoculteurs partagés en 6 villages: Nerkin Khndzoresk, Hartashen, Shournoukh, Vorotan, Karahunj et Bartsravan.

Ainsi, durant sept mois, Annie et Raffi gèrent en sus des projets en collaboration avec SOH et Rotary Monaco, plus de 50 000 francs en assurant une transparence totale. En effet, tous les paiements sont faits par virement bancaire et aucun mouvement de fonds n'est réalisé en espèces. Ils tiennent une comptabilité détaillée qui, après vérification par Daniel Papazian, est présentée aux donateurs. Il est important de noter que les dons ont été utilisés exclusivement pour l'achat de l'aide fournie aux bénéficiaires, tous les frais de transport, de déplacement et de logistique étant pris en charge par le couple.

Il ressort des déclarations du couple Garibian que leurs contacts directs avec les familles bénéficiaires et les autres acteurs sur le terrain leur ont permis d'avoir une meilleure compréhension des réalités sur place et de créer des liens durables avec leurs interlocuteurs, source de motivation pour continuer leurs actions. ■

peu d'activité physique. À 10h, c'était l'heure du petit-déjeuner, puis entre 10h30-11h commençaient les jeux que nous avons préparés (chasse au trésor, course...). Le repas de midi était à 14h, puis jusqu'à environ 16h, c'était l'heure de la sieste «հանգիստ ժամ». De 17h à 18h, c'était le temps libre, où certains jouaient au foot, d'autres discutaient, dessinaient... Ensuite, à 18h, c'était l'heure du dîner. Puis, après avoir ramassé les tables, nous nous réunissions tous dans la salle à manger pour faire des jeux par équipes (culture générale, quiz...). À 22h, les enfants allaient se coucher.

Pour ma part, j'ai joué le rôle d'éducateur avec les enfants, j'ai aidé à organiser les différentes activités de la journée, joué avec eux, mais aussi aidé certains à effectuer des tâches qu'ils avaient du mal à accomplir seuls. J'ai aussi eu l'occasion d'effectuer un stage de prévention dentaire avec les enfants. C'était sous forme de jeux interactifs avec différentes questions sur la santé bucco-dentaire. À la fin, nous avons distribué à tous les enfants des brosses à dents et des dentifrices que j'avais apportés avec moi.

Je suis très reconnaissant envers l'hôpital d'Arabkir qui m'a permis de vivre cette expérience inoubliable. ■

LES ÉGLISES SUISSES SUR LE CONFLIT ARMÉNIE - AZERBAÏDJAN: «LA POLITIQUE ÉTRANGÈRE SUISSE EST INTERPELLÉE»

Une voix sur un conflit peu médiatisé: La Commission nationale suisse Justice et Paix de l'Église catholique appelle le gouvernement suisse à s'engager plus résolument en faveur d'une résolution pacifique du conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan et à contribuer à ce que la situation ne débouche pas sur un nouveau conflit militaire.

L'appel pour une action indique notamment que le Gouvernement et le Parlement suisses doivent:

- *insister sur la mise en œuvre de toutes les décisions et recommandations pertinentes de la Cour internationale de Justice et de la Cour européenne des droits de l'Homme concernant le conflit entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan;*
- *œuvrer pour la libération de tous les prisonniers de guerre et otages détenus arbitrairement et illégalement par les autorités azerbaïdjanaises, conformément au droit international;*
- *faire pression sur les parties, en particulier sur l'Azerbaïdjan, pour que toutes les questions en suspens soient résolues exclusivement par les négociations et par des moyens pacifiques, dans le plein respect de la souveraineté et de l'intégrité territoriale de chaque pays et du droit international. Il convient de s'abstenir de tout recours à la force ou à la menace de recourir à la force;*
- *s'efforcer de faire en sorte que l'Azerbaïdjan s'abstienne de tout discours de haine discriminatoire et de toute déclaration incendiaire continue visant à rabaisser l'appartenance ethnique arménienne et à remettre en question l'intégrité territoriale de l'Arménie;*
- *fournir aux quelques 150 000 réfugiés et personnes déplacées en Arménie une aide initiale à l'intégration et à l'économie adaptée à la tradition humanitaire et aux possibilités financières de la Suisse;*
- *poursuivre l'objectif d'un retour sûr, volontaire et durable de tous les Arméniens déplacés de leur terre natale, le Haut-Karabagh, et contribuer à ce qu'ils puissent y mener une vie exempte de peur, d'intimidation et de discrimination;*
- *contribuer activement à ce qu'une mission d'experts internationaux et locaux indépendants, dirigée par l'UNESCO, ait accès au Haut-Karabagh afin de documenter l'état des anciens sites de la foi chrétienne et d'en assurer la conservation;*

• *faire face, par les moyens juridiques, économiques et politiques les plus stricts possibles, y compris par des sanctions ciblées contre les personnes responsables, à d'éventuelles autres violations de la part de l'Azerbaïdjan, qui ne respectent pas les exigences de l'Arménie en matière d'intégrité territoriale, de renonciation à la violence armée ainsi que de protection des minorités comme l'exige le droit international.*

Le processus a été inspiré par une analyse non gouvernementale approfondie de la trajectoire de l'Arménie vers l'Europe depuis 2020, basée sur une vue d'ensemble des développements clés 2020-2024.

La position de la branche suisse a été reprise dans une lettre ouverte de Justice et Paix Europe, un réseau de plus de 30 commissions nationales à travers le continent, qui s'adressait aux principaux candidats aux élections du Parlement européen.

La déclaration de la Commission de l'Église catholique suisse est également soutenue entièrement par le Conseil de l'Église protestante réformée de Suisse.

Cet appel indique-t-il une solidarité plus large et ouvre-t-il la voie à un engagement substantiel des Églises suisses envers leurs frères et sœurs d'Arménie? Cela conduira-t-il les acteurs suisses concernés à accorder une plus grande priorité à ce conflit et à prendre des positions actives et des mesures supplémentaires au niveau international? ■

Werner THUT

Ancien chef adjoint de mission à l'ambassade de Suisse en Arménie

(Article paru en anglais sur la page LinkedIn de l'auteur 25 mai 2024)

AlpWebMaster
WEBSITES FOR PROFESSIONALS
www.alpwebmaster.com

info@alpwebmaster.com
Rue de la Banque 3, CH-1700 Fribourg
Tel: +41 58 580 0770
Koryun 7 str., AM-0025 Yerevan
Tel: +374 41 808 998

IT Solutions • Web & Logo Design • Web Development • Custom Admin Panel

PREMAT S.A.

IMPORT & EXPORT

9, RUE DES ALPES

CH - 1201 GENEVE

TEL. 022 731 69 35

ZILDJIAN-ի 400-ԱՄԵԱԿԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՒԲՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ

Zildjian ընկերությունը հիմնադրուել է դեռևս 1623 թուականին Կոստանդուպոլսում: Այն աշխարհում ամենահին ու ամենայայտնի երաժշտական գործիքներ արտադրող ընկերություններից է: Վերջինիս մասին խօսելիս, շատերն այն անուանում են «ոսկե չափանիշ», քանի որ Zildjian հիմնադիրը հայ ալքիմիկոս Աւետիս Չիլճեանն էր, որը փորձելով ստանալ ոսկի, յայտնաբերեց եզակի համաձուլվածք, որն անսովոր ձայնային որակներ ուներ: Նա այն ժամանակ դեռ չգիտեր, որ ստեղծել է ծնծղաների արտադրության համար մի նիւթ, որը դեռ հարիւրամեակներ շարունակ համարուելու է լաւագոյններից մէկը: Առ այսօր Zildjian ընկերութիւնը ստեղծում է իր արտադրակը հենց այդ գաղտնի համաձուլվածքի կիրառութեամբ և համարում է առաջատար հարուածային գործիքների արտադրութեան մէջ: Այն օգտագործում են անուանի նուազախմբեր, ռոք և ջազ երաժիշտներ: 1929 թուականին, Աւետիսի ժառանգները՝ Արամը և Աւետիսը շարունակեցին ընտանեկան գործն արդէն ԱՄՆ-ում և այսօր Zildjian ընկերութեան արտադրանքը ստեղծում է Մասաչուսեթս նահանգում:

Այս տարի ընկերութիւնը կը նշէ իր 400-րդ յոբելեանը և այդ կապակցութեամբ Հայաստանին նուիրեց մի քանի տասնեակ հարուածային գործիքներ: Այս նուիրատուութիւնը հնարաւոր դարձաւ System of a Down ռոք խմբի մենակատար Սերժ Թանկեանի կողմից համահիմնադրուած հայկական երաժշտական տեխնոլոգիական AAA Audio ընկերութեան նախաձեռնութեամբ:

AAA Audio ընկերութեան համահիմնադիր և գործառնական տնօրէն Գևորգ Մնացականեանի խօսքով, այս նախաձեռնութեան գաղափարը ծնուել էր դեռևս 2022 թուականին: Սկզբում խօսքը գնում էր միայն Կոնսերվատորիայի համար գործիքներ ձեռք բերելու մասին, բայց իր բոստոնաբնակ գործընկերոջ հետ այս հարցի շուրջ քննարկման արդիւնքում պարզ դարձաւ, որ այս նախաձեռնութեան մասշտաբները կարող են բոլորովին այլ լինել. հնարաւոր է շրջանակը ընդլայնել՝ ներգրաւելով հայաստանեան այլ երաժշտական կառոյցներ:

Գևորգ Մնացականեանը յաւելում է. «AAA Audio ընկերութեան առաքելութիւնն է բացայայտել Հայաստանի երաժշտական ներուժը միջազգային ասպարեզում և այդ առաքելութիւնը կեանքի կոչելու

համար մենք պէտք է համոզուած լինենք, որ նուազախմբերին հասանելի գործիքները համապատասխանում են պրոֆեսիոնալ կոմպոզիտորների կողմից ակնկալուող կատարման որակի»:

Ընկերութիւնը հանդիպեց բոլոր նուազախմբերի հետ, պարզեց նրանց կարիքները հարուածային գործիքների տեսանկիւնից և այդ ցուցակը ներկայացրեց անմիջապէս Zildjian ընկերութեան ներկայացուցչին: Որոշ ժամանակ անց ընկերութիւնը տեղեկացրեց, որ ցանկանում են նուիրել այդ գործիքները:

Zildjian ընկերութեան գործադիր տնօրէն և նախագահ Քրեյգի Չիլճեանը ասում է. «Եւրոյով Zildjian ընկերութեան 400-ամեակը, մեր ընտանիքը ցանկանում էր յարգանքի տուրք մատուցել իմ պապիկի հայկական ժառանգութեանը: Նուիրելով ծնծղաներ Հայաստանի յայտնի կոնսերվատորիային և նուազախմբերին՝ մենք կատարում ենք այն, ինչ պապիկս անշուշտ կը ցանկանար անել»:

Պատմական այս նուիրատուութիւնը ներառում է ավելի քան 20 Zildjian ծնծղաներ, ինչպէս նաև տասնեակ այլ հարուածային փայտիկներ, մուրճեր և այլ աքսեսուարներ Zildjian, Vic Firth և Balter ընկերութիւններից: «Ես համոզուած եմ, որ հայկական երաժշտական համայնքը կը գնահատի այս նուիրատուութիւնը՝ հայկական անուն կրող ծնծղաները, որոնք այժմ արտադրում են ԱՄՆ-ում», յաւելում է տիկին Չիլճեանը:

Ընկերութեան նուիրած հաւաքածուն նախատեսուած է Երևանի Կոմիտասի անուան պետական կոնսերվատորիայի և հայկական հինգ նուազախմբերի համար, այդ թումբ Հայաստանի ազգային ֆիլիարմոնիկ նուազախմբի, Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նուազախմբի, Ա. Սպենդիարեանի անուան օպերայի և բալետի ակադեմիական թատրոնի, Հայաստանի պետական կամերային նուազախմբի և Հայաստանի պետական ջազ նուազախմբի համար:

«Դժուար է գերազնահատել պրոֆեսիոնալ, բարձրորակ գործիքների կարևորութիւնը նուազախմբում, որոնք կատարողականութեան որակի անբաժանելի մասն են: Zildjian-ի նուիրատուութիւնը յատկապէս խորհրդանշական է, քանի որ այն համընկնում է Հայաստանի ազգային ֆիլիարմոնիկ նուազախմբի 100-ամեակի նախօրէին և խոստանում է բարձրացնել երաժիշտներին նոր կատարողական բարձունքների», կը նշում է նուազախմբի գլխաւոր տնօրէն Նորայր Նազարեանը:

Նուիրատուութիւնը հնարաւոր դարձաւ Ամերիկայի հայկական համագումարի համանախագահ Էլյոնի Տ. Բարսամեանի և աշխարհում ամենամեծ հայկական բարեգործական կազմակերպութիւն հանդիսացող Հայկական բարեգործական ընդհանուր միութեան (ՀԲԸՄ) առատաձեռն աջակցութեամբ: «Zildjian ընտանիքն առանձին հաստատութիւն է երաժշտութեան աշխարհում ինչպէս ԱՄՆ-ում, այնպէս էլ ամբողջ աշխարհում: Մեզ համար մեծ պատիւ է նրանց աջակցութիւնը մեծ հայկական ընտանիքի մաս հանդիսացող Հայաստանի ազգային սիմֆոնիկ նուազախմբերին», կը նշում է պարոն Բարսամեանը: ■

(Երեւան ասնագիր)

LA CÉLÉBRATION DES AIGLES

Philippe DERSARKISSIAN

Un paysage alpin ponctué de forêts denses. Ici, des montagnes tendues de vert comme si le créateur avait jeté sur leur flancs cette glèbe herbeuse couleur d'émeraude.

Plus loin des rivières sinueuses et limpides, et puis cet air si pur et vivifiant au sein d'une nature vallonnée, et escarpée parfois, et qui invite à sa découverte.

Nous ne sommes ni à Fribourg, ni même dans le haut-Valais, nous sommes carrément plus à l'est, tout de même, dans la province de Tavush et à 6 kms de Dilidjan. Une région que les guides nomment «la petite Suisse» de l'Arménie tant la beauté naturelle de cette région la rappelle.

Dilidjan est connu pour ses sources d'eau, ses sanatoriums: la destination santé et bien-être par excellence et, si j'ajoute à cela les caractéristiques du parc national de Dilidjan avec sa variété de plantes et d'animaux, tout ici illustre ou définit le mot de biodiversité, un appel à la randonnée.

Ensuite lorsque vous vous baladerez à Dilidjan, vous observerez les maisons traditionnelles en bois, ses rues pavées qui ajoutent à ce petit paradis cette sérénité, à tout juste à une heure et demie d'Erevan.

Il était donc évident que dans un tel site, la dimension spirituelle s'enracina aussi.

Alors au détour d'une vallée cachée et au beau milieu d'une forêt se cache un joyau: Le monastère de Haghatrin.

Il a été fondé au dixième siècle et nous savons aussi que sa première restauration (déjà!) date de 1184 par ordre du roi Georges III de Géorgie.

Khatchatour de Taron (né vers 1100 et mort vers 1184) ou Khatchatour Taronatsi était étroitement lié au développement de ce monastère. C'est sous son autorité et son influence qu'au tout début l'église Saint-Grégoire s'est au fil des années inscrite dans un complexe monastique qu'il n'aura jamais vu abouti (puisque'il est mort vers 1184) mais qu'il aura instigué et projeté.

Khatchatour était un enseignant, un intellectuel influent, il a formé de jeunes moines. Ses écrits et ses poèmes qui nous sont parvenus mettent en exergue cette profonde spiritualité y compris avec l'école de musique qu'il fonda ici, au départ, grâce au roi Georges III de Géorgie qui le portait en très haute estime.

Nous pouvons affirmer qu'il a fait de ce lieu, lequel je l'espère vous découvrirez, un centre spirituel et éducatif dans cette Arménie médiévale.

Si comme l'écrit, Jean-Michel Thierry dans l'introduction de son (excellent) ouvrage sur l'Arménie médiévale: «Il y a deux façons d'aborder l'histoire d'un pays ou d'une civilisation: la voie littéraire qui puise aux sources écrites et la voie archéologique qui se fonde sur des données matérielles», j'ajoute, ma petite voie, en toute liberté: celle que Khatchatour venant pour la première fois en ce lieu, ait pu imaginer ce nom de Haghatrin, inspiré par les rapaces qu'il voyait au loin, qui était aussi le symbole de l'Arménie préchrétienne où ce rapace était associé conjointement à la divinité et à la royauté.

Cet aigle qui est - encore - l'emblème national arménien. Bien entendu.

Je reviens donc au titre de cette chronique et, comme chaque fois: sur l'étymologie.

«Artsin» signifie «les aigles» et «hagh» signifie le «jeu» par les mouvements concentriques que ces aigles opèrent en volant très haut mais «hagh» signifie aussi «la prière» ou le «vœu» ou encore «la célébration». «La célébration des aigles» me semblait donc tout indiquée.

Khatchatour remerciait son mécène, le roi Georges III, et puis cet oiseau si noble était aussi le symbole entre la terre et le ciel: Haghatrin!

Cependant la légende indique que deux évêques, venus pour la consécration solennelle de ce monastère, auraient remarqué que «le Saint-Esprit» descendait sur le monastère sous la forme d'un aigle en planant autour du dôme, et alors, pointant l'index vers les rapaces, se seraient écriés: Haghatrin! Haghatrin!

Je crois plutôt que Khatchatour avait aussi ce don de parler à l'oreille... des évêques.

Je me devais aussi de vous relater qu'une légende raconte que la Mère de Dieu avait guidé un chasseur jusqu'ici, à la suite d'un rêve. Il devait trouver un cerf caché dans le creux d'un arbre, ce qui s'avéra. Il trouva aussi une source et c'est bien à cet endroit que fut construit le monastère. L'arbre est toujours là, un tronc creux dans lequel on se glisse en faisant un vœu.

LA CÉLÉBRATION DES AIGLES

➤➤➤ Nous sommes en 2008, c'est mon premier voyage en Arménie.

Nous quittons la route principale pour nous engager sur un chemin tout juste carrossable: direction Haghartsin. Nous nous arrêtons 300 mètres avant et finissons à pied. Oubliez l'air pur et vivifiant des montagnes. Nous sommes au beau milieu d'un chantier de rénovation et la poussière opaque des gravats vole au gré du vent. Des herbes folles poussent en façade aussi à la base du dôme de l'église Saint-Astvatsatsin (Sainte Mère de Dieu) et les bruits des marteaux piqueurs rivalisent avec le verbe haut des ouvriers qui s'affairent ici. Inutile de vous préciser que dans ce brouhaha et cette poussière, les aigles, historiquement présents avaient déserté l'endroit... Et nous n'étions que nous quatre à visiter un site en chantier.

Je me rends dans l'église de Sourp Stepanos et au beau milieu des gravats je discerne ce qui semble être une photo, un document... la photo officielle du catholicos Vasken 1er, celle que j'aurai bien souhaité réaliser en 1979 alors qu'il était venu bénir l'église de St-Etienne en France, j'avais 14 ans.

Mon père m'avait amené avec lui et tant bien que mal prit des photos médiocres au milieu de cette bousculade. J'étais frustré, impossible d'approcher le catholicos, les adultes me passaient devant, se signaient, se faisaient prendre en photo avec lui, dont mon père qui me donna son Kodak afin que je réalise le cliché tant espéré.

Et alors que le catholicos montait à l'arrière de sa berline pour partir, il baissa la vitre et de mon côté, je ne trouvais rien de mieux que de lui faire un clin d'œil pour avoir un contact visuel, il me le rendit doublé de sa bénédiction.

Alors ici en 2008, dans cette église St-Etienne, j'ai défroissé cette photo poussiéreuse et l'ai déposée au niveau du prie-Dieu. De Saint-Etienne en France à Sourp Stepanos.

La rénovation de ce complexe monastique aura duré un peu plus de 3 ans de 2008 à 2011 et entièrement financée (1,7 million de dollars) par le Sultan bin Mohammed al-Qasimi, un homme d'État émirati, dans le but de renforcer les relations entre ces deux pays.

À savoir que cet homme d'État avait fait don d'un terrain pour la construction de l'église Saint-Grégoire aux Émirats Arabes Unis où de la communauté arménienne est en pleine croissance.

Alors visitant le site de Haghartsin, son Altesse avait précisé qu'il «pouvait y entendre la voix de Dieu» et il avait noté que le site avait grand besoin d'une restauration.

Ce qui fut réalisé avec brio. Depuis lors, il a été rapporté que cet homme avait accroché la photo de Haghartsin dans son bureau.

Nous y sommes retournés avec Naira en 2018. Et pour la première fois, j'ai vu les aigles qui planaient au-dessus du monastère et réalisaient de belles figures en tournant d'une manière concentrique au-dessus du Dôme. C'était déjà un signe.

Et m'engageant dans le monastère j'ai pu constater les détails d'une superbe restauration avec ces 3 églises: St-Grégoire l'Illuminateur (1213) dans laquelle se trouve - nous le supposons - la tombe de Khatchatour Toronatsi, l'église de St-Etienne ou Sourp Stepanos (1244) et Saint-Astvatsatsin (1281) et enfin le réfectoire (1281).

Caractéristique importante: Vous trouverez ici un bon nombre de Khatchkars (pierres croix) représentatives de l'art médiéval arménien.

Minas qui fut l'architecte du complexe avait œuvré ici dès le XIIème siècle et avait réalisé de la conception à la réalisation de l'ensemble des églises et en intégrant astucieusement et harmonieusement l'ensemble des édifices sans dénaturer le site dans lequel elles sont implantées.

Aussi l'exemple du tambour qui supporte le dôme de Saint Astvasatsine est absolument remarquable: il est ouvert et repose sur des pendentifs et il semblerait presque qu'il soit en apesanteur.

Je n'en ai pas terminé avec Dilidjan mais, pour cette fois, je laisse le mot de la fin au Sultan bin Mohammed al-Qasimi: «C'est un bien bel exemple pour le monde que les religions soient en harmonie les unes avec les autres. Grâce à cela, l'humanité peut mener une vie qui plait à Dieu durant sa brève existence physique.» ■ Ph. D.

ՄԵԾ ՍԱՌՑԷ ՊԱՏԸ. ԻՆՉ ԵՆ ԼՈՒԻՄ ՍՓԻՒՔԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ

Լիանա ԽԱՉԱՏՐԵԱԼ

Մի քանի օր առաջ Հայաստանում տեղի ունեցավ Հայաստան-սփիւռք 11-րդ կրթական խորհրդածրոյվը, որի ընթացքում ԿԳՄՍ փոխնախարար Արթուր Մարտիրոսեանը յայտարարեց, թէ սփիւռքում իրականացուող կրթական ծրագրերը պետք է առաւելազոյնս համահունչ լինեն Հայաստանում կրթական բովանդակութեանը:

Նրա խօսքով՝ այդպէս սփիւռքում ապրող հայրենակիցները երբ իրենց ընտանիքների հետ վերադառնան հայրենիք, երեխաներն անելի հեշտ կը կարողանան *իստեգրուել* տեղի կրթական համակարգին:

Մի կողմ թողնենք այն հարցը, թէ ինչպէ՛ս է նման *դիլեմանտութիւնը* կենսքի կոչուելու՝ հաշուի առնելով սփիւռքի բազմաշերտ և բազմալեզու լինելը:

Հետաքրքրական է, սակայն, այն, որ արդէն որերորդ ՀՀ-սփիւռք հանդիպումը անցնում է մեղիադաշտում գրեթէ աննկատ: Պարզապէս մի լուր է տեղադրում թոչնակի համար:

Իմ դիտարկմամբ՝ բացի բազմապիսի այլ պատճառներից, այստեղ մենք ունենք մէկ հիմնարար խնդիր. Հայաստանի հասարակութիւնն այլևս չի զգում նախկին ոգևորութիւնը հաւաքական սփիւռքի նկատմամբ:

Սա ասում են՝ առանց գնահատականների, պարզապէս որպէս արձանագրում: Այս սառցէ պատը սփիւռքի և Հայաստանի միջև ամենայն հաւանականութեամբ սկսեց կարծրանալ 2020 թուականի պատերազմի ժամանակ:

Նոյեմբերի 9-ից յետոյ էր, միացրեցի Սերժ Թանկեանի տեսաուղերձը, որում կա ասաց, որ իհարկէ պարտուել ենք, բայց կարևորը՝ ունենք *դեմոկրատիա*: Մի տեսակ մոլորուեցի այդ խօսքից և կեսից անջատեցի: Յետոյ պարզեցի, որ նման խօսքերից ուներիդ իջնող յոգևութիւնը միայն ես չեմ, որ զգացել եմ: Պատերազմից յետոյ Հայաստանի ու սփիւռքի յարաբերութիւնները սառել են:

Սա, կարծում եմ, այլևս դժուար է հերքել: Իհարկէ, եթէ մանրագնին են նայում պատկերին, իրավիճակը շատ անելի բարդ է: Կան սփիւռքից հայրենադարձութեան առանձին հոսքեր, կան նոր սերնդի հետ, օրինակ ՏՏ ոլորտում, առանձին մասնագիտական կապեր, ի վերջոյ, կան սփիւռքի տարբեր օջախներ, որոնք իրարից շատ են տարբերում:

Բայց հիմա խօսքը դրա մասին չէ: Խօսքը Հայաստանի հասարակութեան լայն ընկալումների, իսկ անելի ճիշտ կը լինի ասել՝ պայմանական սփիւռքի հետ յուզական կապի աղճատման մէջ է:

«Եթէ դու ունես սփիւռքի նախարարութիւն, նշանակում է դու ունես այնպիսի «ռեսուրս», որը կոչվում է սփիւռք: Ինչպէս, օրինակ՝ նաւթի նախարարութիւնն է»: Յիշում եմ՝ հենց այսպիսի մտքերով էի տարուած, երբ տարիներ առաջ հերթական անգամ ընթերցում էի «Արի տուն» ծրագրի մասին:

Մենք, Հայաստանում նստած, իրօք կարծում էինք, որ սփիւռքը մեր *ռեսուրս*ն է: Մեր մկաններն ու երկրորդ, գուցէ անելի ուժեղ բազուկը:

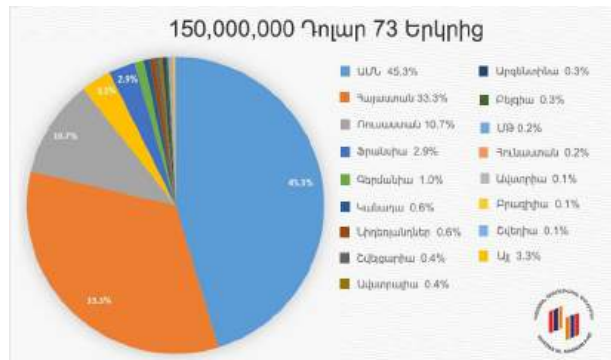
Արդեօք այսօ՞ր էլ ենք այդպէս մտածում: Եթէ անգամ այդ, ապա առնուազն յետոյ անելացնում ենք, որ չգիտենք, թէ ինչպէս *ռեսուրս*ն օգտագործել: Այսինքն՝

պատերազմից յետոյ սփիւռքը առկայ *ռեսուրսից* դարձավ *պոտենցիալ ռեսուրս*: Իսկ *պոտենցիալ*... դէ ջրում լողացող ձուկն էլ է *պոտենցիալ* կեր, հողը չդրուած սերմն էլ է *պոտենցիալ* թզենի:

Իմ դիտարկմամբ՝ մեր՝ հայաստանաբնակներիս մտքում ապրող սփիւռքի հանդէպ այս յուզական սառնութիւնը իր եղեման է կապում 2020-ի նոյեմբերի 9-ից յետոյ: Եւ այն ունի երեք պատճառ:

Առաջինը՝ մեծ *միջն* է, որով պարուրուած էր սփիւռքը: Եթէ երկրաշարժ լինի, Շառլ Ազնաւուրները կ'օգնեն, եթէ կռիւ լինի՝ Մոնթէ Մելքոնեանները կը գան, Միշուստինն ու Լաւրովը դէ մերն են, սփիւռք չի թողնի, որ մեր մէջքը կտորեն: Պատերազմը սկսուեց: Մոնթէները չեկան: Լաւրովն էլ, պարզուեց, ռուսաստանցի էր:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի տնօրէն Հայկակ Արշամեանը 2020 թուականի հոկտեմբերի 27-ին ֆեյսբուքեան իր էջում տեղադրել էր գծապատկեր, որում ներկայացուած էր այդ օրերին արուած հանգանակութիւնների աշխարհագրութիւնը:

Հիմնադրամի հաշուետւութեան մէջ նշուած է, որ «Մենք ենք, մեր սահմանները» հանգանակութեան շրջանակներում ընդհանուր առմամբ հաւաքուել է 182,092,795.60 դոլար: Հաշուետւութեան մէջ մասնաւորապէս կարդում ենք՝

«Պէտք է հպարտութեամբ նշել, որ «Մենք ենք, մեր սահմանները» դրամահաւաքին իրենց մասնակցութիւնն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետութեան փաստացի բոլոր քաղաքացիները՝ մանուկներից մինչև թոշակառուներ, *թիզնետերից* մինչև անհատ քաղաքացիներ»:

Եւ չնայած Հայաստանից բացի տպաւորիչ են նաև ԱՄՆ-ում ապրող հայերի փոխանցած գումարները, բայց հաշուի առնելով Միացեալ Նահանգներում կենսքի միջին մակարդակը և այն հանգամանքը, որ նոյն Հայկակ Արշամեանի խօսքով՝ ԱՄՆ-ից ներգրաւուած է եղել մօտ 250 հազար քաղաքացի, լուռ հետևութիւնները անկախ քեզից են գալիս:

Իհարկէ կարելի է երկար խօսել պատճառների մասին, ասել՝ հարկը դոլար եմ ուղարկել, տեղ չի հասել, բայց փաստը մնում է փաստ՝ ՀՀ քաղաքացին նայում է այս թուերին և յիշում պապի ասածը. «Եղունգ ունես, գլուխդ բորիիր»:

Ինձ թում է՝ այլ *միջերի* հետ մեկտեղ փլուզուեց նաև մեր հասարակութեան այն պատկերացումը, որ աշխարհասփիւռ հայութեան համար աշխարհի կենտրոնը Հայաստանն է, յանուն որի պատրաստ են ամեն զոհողութեան: >>>

ՄԵԾ ՍԱՌՑԷ ՊԱՏՇ. ԻՆՉ ԵՆ ԼՈՌԻՄ ՍՓԻՒՌՔԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻՆԵՐԸ

Հայաստան-սփիւռք սառնութեան երկրորդ պատճառը մեր կառավարութեան բացարձակ անտաղանդ, տգետ քաղաքականութիւնն է: Այստեղ, կարծում եմ, ամէն ինչ այնքան պարզ է, որ ոչինչ բացատրելի պետք չէ:

Երրորդ պատճառը, ըստ իս, թաքնուած է անելի շատ հոգեբանական դաշտում: Այսպիսի հասկացութիւն կայ, կոչւում է «տրավմալի ընդհանուր փորձ» և «կապ տրավմալի միջոցով»:

Հոգեբանները պարզել են, որ, օրինակ, ահաբեկչութեան հետևանքով պատանդառուած և նոյն վայրում միասին փակուած մարդիկ հետագայում կարող են յուզական ամուր կապ ձևաւորել: Նրանք անցել են մի փորձութեան միջով, որը ոչ ոք չի հասկանում:

Արհաւիրքի ժամանակ մարդիկ միանման յոյզեր և ապրումներ են զգում, որը առաջացնում է միասնականութեան և փոխըմբռնման զգացողութիւն: Նրանք իրար անելի մօտ են զգում:

Այս զգացումը կարող է շատ երկար պահպանուել և կապը դարձնել անելի խոր և ամուր: Սա նկատուում է, օրինակ, պատերազմի մասնակիցների մօտ, եթէ ուշադրութիւն դարձնենք, սա նկատուում է նաև շրջափակման ծանր օրերն ապրած արցախցիների մօտ, այս երևոյթը կայ նաև մեծ խմբերի դէպքում:

Մինչև 2020 թուականի նոյեմբերի 9-ը մենք և սփիւռքը ունեինք մէկ ընդհանուր խոշոր տրավմատիկ անցեալ՝ Հայոց մեծ եղեռնը:

Այն այնքան խորն էր, որ անգամ խորհրդային տարիները չկարողացան ստուեր գցել առաջացած և սերնդեսերունդ փոխանցուող միասնականութեան զգացողութեան վրայ:

Բայց նոյեմբերի 9-ը խորապէս տրավմատիկ էր աշխարհի հայութեան այս երեք միլիոնանոց կտորի համար, ով 30 տարի փորձում էր քաղաքական ինքնութիւն ձևաւորել:

Այս պարտութիւնը սասանել է կառուցած վատ թէ լաւ մի ամբողջ աշխարհայեացք: Մի բան, որը հաւաքական սփիւռքը կարող է հասկանալ, բայց դժուար գայ:

Ինչպէս դժուար գայ պատերազմից յետոյ թափանցիկ քօղի պէս ձգուող ու բոլորիս ծածկող անվտանգութեան կորստի զգացումը: Հաւանաբար սա է ջրբաժանը, սառնութեան այն պատը, որ յաճախ կառուցում են ծանր փորձութեան միջով անցած մարդիկ՝ համոզուած լինելով, որ իրենց ոչ ոք չի հասկանայ:

Առջևում մեզ հաւանաբար սպասում է նոր պատերազմ կամ առնուազն քառտիկ էսկալացիաների շարք:

Այստեղ՝ Հայաստանում, մենք չենք սիրում այդ մասին խօսել, բայց յաճախ միմիանց հայեացքների մէջ յստակ կարդում ենք, որ նոր արհաւիրքին մենք բախուելու ենք միայնակ՝ առանց միջական դաշնակցի, առանց միջական հզօր սփիւռքի, առանց միջական հայի հանճարեղ խելքի:

Բարիկադների այս կողմում լինելու ենք մենք ու մեզ մնացած թերևս միակ ակտիւ ռեսուրսը՝ դարերի խորքից ժառանգած պապական խօսքը. «Եղունգ ունես, գլուխդ քորիր»: ■

L.Խ.

(MediaLab.am)

ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ՝ ՆՈՐ ԳՐԱԲԻՉՈՒԹԵԱՄԲ

Լառա ԴԱՆԻԵԼԵԱՆ

Եղիշէ Չարենցի անուան գրականութեան և արուեստի թանգարանը (ԳԱԹ) շուտով կը վերաբացուի հայ և օտար լայն հանրութեան համար: Տարեկան մեկնարկած վերանորոգման աշխատանքները մօտենում են ավարտական փուլին: Թանգարանային պահանջներին համապատասխան վերանորոգում է նախամուտքը, որ մինչ այդ անշուք էր և այցելուին այնքան էլ չէր տրամադրում աղերսուելու հայ գրի, բանի ու արուեստի հետ: Թանգարանն իր արտաքին դրան հետք առաջին մետրից այցելուներին կ'ընդունի անելի հաճելի մթնոլորտում, և որ ամենակարևորն է՝ կ'ընդարձակուի ժամանակաւոր ցուցադրութիւնների սրահը: Նոր ցուցադրահում նախատեսուում է նոր՝ «Պատում մէկ իրի» շատ հետաքրքրական նախագծի իրականացում: Այստեղ ժամանակ առ ժամանակ կը ներկայացուի մէկ իրի պատմութիւն: Շառլ Ազնաւուրի ծննդեան 100-ամեայ յոբելեանի առթիւ առաջինը կը ցուցադրուի շանսոնյէի բեմական առաջին հագուստը:

Թանգարանի տնօրէն տիկին Սիւզաննա Խոջամիրեանն իր խօսքում մասնաւորաբար նշեց. «Գրականութեան և արուեստի թանգարանի հաւաքածուները (ֆոնդերը) բազմաժանր են և չափազանց հարուստ: Բնականաբար, կան ցուցադրելու արժանի և հանրութեանը դեռևս անծանօթ շատ նմոյշներ, որոնք պարբերաբար պետք է հանրահռչակուեն, գնահատուեն կամ նորովի վերագնահատուեն: Աւելի յստակ պատկերացում կազմելու համար տեղեք, որ հիմնական ցուցադրութիւնում առ այսօր տեղ է գտել ԳԱԹ-ում պահուող մշակութային հարստութեան ընդամենը 0,02 տոկոսը»:

Թանգարանն իր գործունեութիւնն ամրապնդում է նաև միջազգային հարթակներում. հիմք է դրուում նոր, շատ կարևոր գործակցութիւնների: Դրա վառ ապացոյցն է փետրուար ամսին Ֆրանսիայի ազգային հերոս Միսաք Մանուշեանի և Նրա կնոջ՝ Մելինէի՝ Ֆրանսիայի Ազգային պանթեոնում իրականացուած ցուցադրութեանը ԳԱԹ-ի մասնակցութիւնը՝ նրանց աճիւնները պանթեոնում հանգրուանելու առթիւ: Միսաք և Մելինէ Մանուշեանների արխիւային հաւաքածուի զգալի մասը պահպանուում է Գրականութեան և արուեստի թանգարանում: Պանթեոնում ցուցադրուեցին այդ հաւաքածուից Միսաք Մանուշեանի ձեռագրով մի քանի անտիպ նոթատետրեր, որոնք պարունակում են կարևոր գրաւման ռէմ Ֆրանսիական Դիմադրութեան (Resistance) հետ կապուած շատ կարևոր փաստեր, ինչպէս նաև լուսաբանում Մանուշեան ամուսինների կեանքն ու գործունեութիւնը:

»»»

NOUVELLES PARUTIONS

**KASPAR MENAK
LES CHEMINS DE MA VIE**

Souvenirs de la Légion arménienne
Préface de Gérard Dédéyan
Traduit de l'arménien occidental
Par Chant Marjanian

Edition française établie par Kevork Aharonian, l'aîné des petits-enfants de Kaspar Menak

«Je suis membre de la grande et prospère famille Kehya Khatchoyan de Tchenkouch: nous étions si nombreux que nous disposions de notre propre rue»: ainsi débutent *Les Chemins de ma vie*. Né en 1895, Kaspar Menak, qui avait émigré aux États-Unis en 1912 pour rejoindre onze de ses cousins déjà installés dans le Nouveau Monde, perd ses deux

parents et toute sa fratrie en 1915, lors de l'extermination de la population arménienne de l'Empire ottoman par les Jeunes-Turcs.

Le voici *minak*, tout seul: il en tirera son patronyme, et prendra la plume pour raconter son histoire, particulièrement les quatre années de son engagement dans la Légion arménienne de 1917 à 1920 et les batailles menées avec ses compagnons d'arme à Jihan, Islahié et Marach - «*parce que le sang de mes proches appelait vengeance. Je ne pouvais rester insensible devant cette tragédie et continuer à vivre comme si rien ne s'était passé*».

Cet ouvrage est la traduction française de ses mémoires, dont l'édition originale, en langue arménienne, était parue à Beyrouth en 1968, enrichie d'événements relatifs à l'histoire tragique de la nation arménienne et de documents et photographies. ■

Hémisphères éditions: hemispheres.editions@free.fr

**LES CERTITUDES DE MICHEL
Vicken B. BAYRAMIAN**

Né au cœur de Beyrouth, ville de contrastes et de tumultes, Michel est l'héritier d'une lignée arménienne aux racines profondes, mais aux branches écartelées entre tradition et modernité. Dans ce creuset d'identités enchevêtrées, se forgent ses premières certitudes, gravées dans le marbre des souvenirs et des cicatrices.

A travers les méandres de son parcours, Michel affronte ses démons intérieurs, déchiré entre le confort rassurant des certitudes et la tentation enivrante des illusions. Dans une danse perpétuelle entre ombre et lumière, tradition et modernité, il s'efforce de trouver sa voie, de tracer son destin au sein d'un univers où rien n'est jamais acquis.

Les Certitudes de Michel est un récit poignant, une épopée humaine où se mêlent la force des traditions ancestrales et la fragilité des aspirations individuelles. A travers le prisme de son protagoniste éponyme, ce roman explore avec finesse les méandres de l'identité,

**ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ՝ ԼՈՐ
ԳՐԱԻԶՈՒԹԵԱՄԲ**

»»» Տիկին Խոջամիրեանը նշեց նաև, որ բացի Ֆրանսիայի Հանրապետությունից, ԳԱԹ-ն ունի մի շարք պայմանադրուածութիւններ այլ երկրների, մասնաւորաբար Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան և ԱՄՆ-ի թանգարանների հետ: Նախատեսուած է համատեղ միջոցառումների կազմակերպում:

ԳԱԹ-ի առաջնային գործառնայթներից են հաւաքչական աշխատանքը, ձեռքբերումը Լոր թանգարանային առարկաների, ֆոնդերի համալրումը, ամբողջացումն ու դրանց մշակումը արխիւագիտութեան հիմունքներին համապատասխան:

«Պէտք է հպարտութեամբ նշեմ, որ այս տարին բաւական յագեցած է Լուիրատութիւնների միջոցով համալրումներով: Կարծում եմ սա մեր ազգին բնորոշ ամենադրական, ամենագեղեցիկ յատկանիշներից է: Կը լինեն գրաւոր ժառանգութիւն, թէ անձնական առարկաներ, թէ պարզապէս թանգարանի դիմագծին և գործառնայթներին համապատասխանող, ազգային և միջազգային արժէք ներկայացնող նմոյշներ, մեր թանգարանը համալրում է հիմնականում Լուիրատութիւնների միջոցով», - իր խօսքում գոհունակութեամբ նշեց տիկին Խոջամիրեանը:

Լուիրատութիւնները ԳԱԹ-ին համարեայ անընդհատ են. դրանցից նշենք վերջերս Գոհար Գասպարեանի ծննդեան 100-ամեակի կապակցութեամբ Նրա դստեր Լուիրատութիւնը թանգարանին՝ աշխարհահռչակ սփիրանսօ երգչուհի մօր ամբողջական արխիւային հաւաքածուն:

Թանգարանի կառուցուածքի մասն են ՀՀ-ով մէկ սփռուած մասնաճիւղերը: Այս տարի լրանում են Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 155-ամեակն ու Լոռու մարզի Դսեղ գիւղում գտնուող Նրա տուն-թանգարանի 85-ամեակը: Այս շրջանակում ամենշաբաթեայ միջոցառումներ են իրականացուած, տուն-թանգարանն այս տարի իւրովի ծաղկուն է և գրկաբաց ընդունում է այցելուներին:

Ակսել Բակունցի ծննդեան 125-ամեակի յոբելեանական միջոցառումները համապետական նշանակութեան են: Հենց Բակունցի ծննդեան տարեդարձի օրը նշանաւորուեց մեկնարկովը Գորիսում գորղի տուն-թանգարանում միջոցառումների շարքի՝ ՀՀ կրթութեան, գիտութեան, մշակոյթի եւ մարմնամարզի նախարարութեան հովանաւորութեամբ: Ծրագրուած է մինչև տարեվերջ նոյն վայրում իրականացնել Բակունցին ու Նրա գրականութեանն առնչուած բազմաթիւ ձեռնարկներ:

Ըստ ԳԱԹ-ի տնօրէնի՝ թանգարանի միւս մասնաճիւղերում ևս աշխատանքները շատ եռանդուն են. կրկնապատկուել են կրթական ծրագրերը, ամառային դպրոցները:

Թանգարանները ապրում, գոյատևում և թարմացուող աւիւն են ստանում անընդհատ բեղուն աշխատանքով, մշակութային և ժամանցային ամենօրեայ հետաքրքիր առօրեայով: ■

Լ.Դ.

(Գեղարդ)

la quête incessante de sens et les épreuves qui forgent l'âme. Une ode à la résilience, à la quête de vérité et à la capacité infinie de l'homme à se réinventer, même au cœur des tourments les plus sombres. ■

Disponible à la *Librairie Arménie culture et Saveurs* www.armenie-culture-saveurs.ch

LA POLITIQUE DE DÉVELOPPEMENT SUISSE EST UNE POLITIQUE DE SÉCURITÉ

Le Conseil fédéral propose de porter le plafond des dépenses militaires de 21,7 à 25,8 milliards de francs pour la période 2025 à 2028. Le Conseil des États a décidé de le porter à 29,8 milliards. Pour compenser ces dépenses supplémentaires, le Conseil des États soutient la proposition du PLR glaronais Benjamin Mühlemann d'économiser 6 milliards de francs au sein du gouvernement fédéral, dont 2 milliards par des coupes dans la coopération au développement (DDC).

Dans ce contexte, M. Werner Thut, ancien chef adjoint de mission à l'ambassade de Suisse et responsable du programme de la DDC en Arménie, a signé une tribune dans le *Südostschweiz* du 6 août 2024 dans laquelle il utilise l'exemple de l'Arménie pour montrer qu'après le retrait de 1,5 milliard de francs du budget de la coopération internationale (CI) d'ici 2028 pour la reconstruction de l'Ukraine, la proposition du Conseil des États, aurait de graves conséquences pour la coopération au développement. Une version plus longue a été publiée sur le portail de l'Association suisse de politique étrangère (sga-aspe.ch). Nous publions ci-dessous des extraits de cet article traduits en français.

(Photo: Werner Thut, DDC)

(...)

La paix, la sécurité et la démocratie en Europe ne se décident pas uniquement sur le champ de bataille ukrainien. L'instabilité sur le continent touche au moins cinq pays, des Balkans au Caucase du Sud. Plus c'est à l'est, plus c'est instable. L'importance de la dimension « sécurité » dans les programmes de la coopération suisse au développement dans ses pays prioritaires que sont l'Arménie, la Géorgie et la Moldavie est d'autant plus grande. En effet, la Russie mène une intense guerre de propagande pour gagner les cœurs et les esprits dans ces pays, ce qui sape la volonté d'auto-défense, les espoirs d'avenir et la stabilité des régimes dans ces pays.

Le programme arménien de la Direction du développement et de la coopération (DDC), qui fait partie d'un programme régional pour le Caucase du Sud, est un bon exemple de la manière dont les perspectives en matière de politique de sécurité sont intégrées dans la coopération au développement.

Dans le cadre d'objectifs principaux, celui-ci poursuit également des buts de prévention des conflits par: 1. la stabilisation et la transformation démocratique des conflits de politique intérieure en Arménie; 2. le maintien de perspectives économiques pour les habitants des régions frontalières; 3. le renforcement de la confiance et de l'attachement de la population, notamment des jeunes, à leur patrie; 4. la promotion à long terme de la coopération transfrontalière sur le plan technique.

Les projets de la DDC pour la promotion de la démocratie, la formation professionnelle, la coopération régionale en matière d'environnement ainsi que le développement économique des régions périphériques et frontalières soutiennent les efforts du gouvernement contre la propagande externe et les plans de renversement politique. Ils permettent également de lutter contre le désespoir et l'émigration permanente des meilleurs talents vers l'étranger. Des propositions de gestion internationale de l'eau doivent conduire à une coopération entre les parties en conflit. Par ailleurs, les engagements dans une région clé sur le plan géopolitique permettent d'assurer une protection civile à l'intégrité territoriale de l'Arménie avec des moyens non-militaires.

Le capital fondamental d'une telle politique est la crédibilité de la coopération suisse au développement, basée sur sa fiabilité, sa prévisibilité et son professionnalisme. Cependant, le facteur décisif pour sa mise en valeur est le leadership politique prévisible et fidèle aux principes de l'autorité supérieure.

Il serait également utile d'examiner le rapport coût-bénéfice des investissements dans la sécurité par le biais de la coopération au développement par rapport à l'armée. Ainsi, les dépenses de 20 millions de francs initialement prévues pour le programme arménien 2022-2025 correspondent à peine à un pour cent du montant qui serait transféré de la coopération au développement vers l'armée. Des modèles scientifiques montrent en outre un rapport coût-bénéfice extrêmement avantageux des investissements dans une politique de paix préventive. Un franc investi de la sorte permettrait à l'Arménie d'économiser un montant estimé à 16 francs pour la défense militaire.

Quels sont les résultats obtenus en Arménie ? Plusieurs projets ont été lancés, tandis que d'autres travaux ont dû être suspendus en raison de la réduction de la coopération au développement en faveur de l'Ukraine. Ce n'est pas un hasard, si en mai 2024, l'ambassadeur d'Arménie en Suisse a lancé un appel pressant à son pays hôte pour qu'il mette à profit sa position internationale respectée et continue à soutenir la jeune démocratie dans le Caucase du Sud déchiré par la guerre. >>>

Nouvelle parution

L'ARMÉNIE, LA VIGNE ET LE VIN

Azniv ASLIKYAN
Master en tourisme de l'Université française en Arménie (UFAR), responsable du tourisme à KASA Arménie. Titulaire d'un diplôme en Œnotourisme délivré par l'ONG Wines of Armenia et les Fondations ICARE et Vine and Wine of Armenia.

Philippe DUPRAZ

Professeur retraité de Viticulture et d'Ampélographie, Haute École de viticulture et d'Œnologie de Changins.

Il est communément reconnu que les territoires du Sud Caucase, aujourd'hui principalement l'Arménie et la Géorgie, ont été le théâtre de la domestication de la vigne et de l'invention de la viticulture. Née il y a plus de 6000 ans, soit plus de 4000 ans avant celle de l'arc alpin, déconsidérée ces derniers siècles, la viticulture arménienne connaît depuis une quinzaine d'années une réjouissante renaissance. Le présent ouvrage a pour objectif de tenter de comprendre la réalité actuelle à la lumière des événements historiques ainsi que d'appréhender le potentiel viticole de ce pays émergent.

Éditeur :
 KASA, Komitas Action Suisse-Arménie

Disponible à la *Librairie Arménie culture et Saveurs*
www.armenie-culture-saveurs.ch
 Et auprès de Monique Bondolfi
monique.bondolfi@kasa.am
 (CHF 20.- + port)

LA POLITIQUE DE DÉVELOPPEMENT SUISSE EST UNE POLITIQUE DE SÉCURITÉ

»»» Que va-t-il se passer au Parlement? Il y sera décidé si le budget de la coopération au développement doit continuer à être sapé au profit de l'armée ou si, au contraire, les moyens nécessaires doivent être dégagés pour une politique de développement solidaire au niveau international. Une politique, qui défend efficacement ses propres intérêts en matière de sécurité, au lieu de renoncer de plus en plus à une participation globale, de se limiter en grande partie à la gestion humanitaire et matérielle des catastrophes et de saper finalement sa propre sécurité. ■

Werner THUT

«ԱՂՈՒԱՆԱԿԱՆ ԽԱՉԻ» ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

Վահրամ ԱԹԱՆԵՍԵԱՆ

Բաբուի իշխանական մամուլը շարունակում է զարգացնել «Աղորեջանի քրիստոնեական ժառանգություն» թեման:

Այս անգամ Աղորեջանում յիշել են Յոզմի Յովհաննես-Պողոս Երկրորդ պապի Բաբու այցը, որի ընթացքում Կաթողիկ եկեղեցու հովուապետը «հանդիպել է աղորեջանական հանրության ներկայացուցիչների հետ»:

Հանդիպմանը, եթե հաւատանք աղորեջանցի հեղինակին, մասնակցել է նաեւ «ուղիական համայնքի ներկայացուցիչ Չուրաք Կանանչեւը»: Վերջինս, իբր, Յոզմի պապին «աղուանական խաչ է մատուցել»: Հովուապետն այն «համբուրել է եւ ընդունել»: Կանանչեւն ասել է, որ դա «աղուանական խաչ է, հայերն *անեքսիայի* են ենթարկել Գանձասարը»:

Աղորեջանցի հեղինակը համարում է, որ եթե Յովհաննես-Պողոս Երկրորդն «ընդունել է աղուանական խաչը, ուրեմն ճանաչել է Աղորեջանի տարածքի քրիստոնեական ժառանգությունը, որի հետ հայերը ոչ մի կապ չունեն»:

Արեւելեան Անդրկովկասի քրիստոնեական ժառանգության ինքնության շուրջ բանավեճը տասնամեակների պատմություն ունի, որ պատմագիտական չէ ի սկզբանէ, իսկ այսօր բացառապէս իրաւաբաղաւորական նշանակութիւն ունի:

Անցած սեպտեմբերի 19-ի ահաբեկչական պատերազմը, Արցախի բնակչութեան բռնատեղահանումը միջազգայնօրէն ընդունելի դարձնելու համար Իլիամ Ալիեւը ձգտում է լուծել պատմա-բաղաւորական ժառանգութեան «ոչ հայկականութեան» հարցը:

Իհարկէ, կարելի է, գուցէ նաեւ պետք է դժգոհել հայ պատմաբաններից, բայց խնդիրը որեւէ հեղինակաւոր ամսագրում կամ թերթում Աղուանքի թեմայով յօդուած հրատարակելը չէ միայն կամ էլ՝ Հայ առաքելական եկեղեցու դիւանագիտական թերացումը:

Հարցն ունի պետական նշանակութիւն, որեւէ կարգաւորում հնարաւոր է գտնել միայն Հայաստանի եւ Աղորեջանի միջեւ բանակցութիւնների արդիւնքում: Պատմաբանները, ազգագրագետները, հնէաբանները կարող են գիտականօրէն հիմնաւորուած նիւթեր տրամադրել:

Պատասխանատուն իշխանութիւնն է, արտաքին գործերի նախարարութիւնը, որը համաժամանակեայ աշխատանք պետք է տանի քրիստոնեական եկեղեցու բոլոր կենտրոնների՝ Վատիկանի, Յուլայ տիեզերական պատրիարքարանի, Ռուս եւ Վրաց ուղղափառ եկեղեցիների հետ:

Վատիկանի թերթում Աղուանքի բաղաւորական ինքնութիւնը խեղաթիւրող յօդուածից յետոյ, իհարկէ, Սուրբ աթոռում Հայաստանի դեսպանը քննարկումներ ունեցաւ, տպագրուեց Հայաստանի տեսակետը ներկայացնող պատասխան:

Բայց դա, այսպէս ասած՝ *պոստ-ֆակտում* է, արձագանգ, որ անհրաժեշտ է, բայց՝ ոչ բաւարար: Աղորեջանի «աղուանական խաչի» սպառնալիքը չեզոքացնելու համար համակարգուած պետական բաղաւորականութիւն պիտի մշակուի եւ քայլ առ քայլ գործադրուի: >>>

VALENTINA CALZOLARI BOUVIER REÇOIT LA MÉDAILLE MOVSES KHORENATSI

Du 19 au 22 juillet 2024, le *Matenadaran* (Institut Machtots de recherches sur les manuscrits anciens à Erevan) a accueilli le Congrès international de l'arménologie avec la participation d'arménologues et de médiévistes reconnus, de chefs et de représentants de chaires d'arménologie et de centres scientifiques, ainsi que de représentants de centres de manuscrits tels qu'Antélias, Bzommar, Venise, Vienne et Jérusalem.

Dans ce cadre, le président de la République d'Arménie Vahagn Khachaturyan a décerné la médaille Movses Khorenatsi à Valentina Calzolari Bouvier, professeure d'études arméniennes à l'Université de Genève et présidente de l'Association internationale d'études arméniennes (AIEA), et à Christina Maranci, professeure d'arménologie à l'Université de Harvard et présidente de l'Association pour les études arméniennes (SAS), pour leur contribution au développement de l'arménologie.

Par la même occasion, le prof. Michael Edward Stone, fondateur de la chaire d'études arméniennes à l'Université hébraïque de Jérusalem et cofondateur et président honoraire de l'Association internationale d'études arméniennes (AIEA), a reçu la médaille de la gratitude. ■

«ԱՂՈՒԱՆԱԿԱՆ ԽԱՉԻ» ՄՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

»»» Ինչպե՞ս: Դա արդեն իշխանության, Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Եւ Յայ առաքելական եկեղեցու ինտիմն է: Բայց որպեսզի այդ կոնցեպցիան մշակուի, Յայաստանում իշխանությունը, գիտական հաստատությունը Եւ եկեղեցին պետք է միական-միասնական Եւ համերաշխ լինեն:

Այդ համերաշխությունը չկայ: Իսկ Բաբլում կոյր, խուլ Եւ համր չեն: Ամեն ինչ տեսնում, հասկանում Եւ ստեղծում բացառիկ հնարաւորությունը փորձում են իրացնել:

Դա կրօնա-դաւանաբանական, անգամ քաղաքակրթական սպառնալիք չէ միայն, աւելի շատ քաղաքական է: Պետական ինքնիշխանութեան հիմնաքարը նրա ազգային, պատմամշակութային Եւ քաղաքակրթական ինքնությունն է: «Աղուանական խաչը» սպառնում է Յայաստանի ինքնությունը: Դա նուազ վտանգաւոր չէ, քան՝ ռազմական ագրեսիան: ■

Վ.Ա.

(Ալիք Մեդիա)

ՕՒՈՒԻ ԱԲԵՏԱՐԱՆԸ

Մատենադարանում պահուող առեղծուածային վերապրումի պատմութեամբ, ճոխ մանրանկարչական յարդարանք ունեցող ձեռագրերից է Օխուի Աւետարանը:

Այն հայկական մանրանկարչութեան դեռևս չբացայայտուած կարևոր նմոշներից է, որն իր հարուստ պատկերաշարով ներկայացնում է գեղարուեստական մեծ արժէք: Աւետարանի ուշագրաւ առանձնայատկութիւններից են էջով մէկ արուած 30-ից աւելի մանրանկարները: Ձեռագրի հարուստ տերունական շարքը ներառում է Ա՛կանոնական աւետարանական, Ա՛ հիմնական նկարաշարից դուրս տեսարաններ, ինչպէս նաև, չորս աւետարանիչների պատկեր, չորս անուանաթերթ, բազմաթիւ գունաւոր և անգոյն լուսանցազարդեր:

Պահպանուած յիշատակարանները, որոնք գրուել են հետագայում, տեղեկութիւններ չեն հաղորդում ոչ ստեղծման վայրի, ոչ գրչի, ոչ էլ ծաղկողի մասին: Ուսումնասիրութիւնները ցոյց են տալիս, որ Աւետարանն առաւել սերտ առնչութիւն ունի 16-17դդ. մեծանուն մանրանկարիչ Յակոբ Չուղայեցու արուեստի հետ և, հաւանաբար, որոշ մանրանկարներ նրա վրձնին են պատկանում:

Օխուի Աւետարանի շուրջ մշտապէս հրաշապատում գրոյցներ են պատուել, համբաւը տարածուած էր ոչ միայն հայերի, այլ նաև հաւատացեալ բողոքի շրջանում: Արևմտեան Յայաստանի Դիարբէքիր նահանգի Օխու գիւղի պատուին անուանակոչուած Աւետարանը պահուում էր Մուրադենց գերդաստանում: 1895թ.-ի հայոց կոտորածի ժամանակ մատենան յայտնուում է Մաւալի անունով մի բողի ձեռքում, սակայն վերադարձում է տիրոջը՝ երկնային պատժից խուսափելու համար: Մեծ եղեռնի տարիներին Մաւալին մէկ անգամ ևս տեր է դառնում այս մասունքին, սակայն նորից վերադարձնում է, երբ տեղեկանում է, որ Մուրադենց գերդաստանի Մելքոն գաւաւկը բնակութիւն է հաստատել Յալէպում: Նուիրական ձեռագիրը Մելքոնը կտակում է որդուն՝ Մանուկ Մարգարեանին, ով և 1983թ.-ին, գառաւմալ տարիքում, ԱՄՆ-ից սրբազնագոյն մասունքը բերում է Երևան և ի պահ տալիս Մաշտոցեան Մատենադարանին:

Արեան ու կրակի միջով անցած յուշարձանը որոշ չափով վնասուած է, ներքևի լուսանցքային հաստածը մի քիչ այրուած է, որից նրա պատմական արժէքն էլ աւելի է մեծանում: ■

(matenadaran.am)

POURQUOI EURONEWS ÉTAIT-IL PRÉSENT AU FORUM DES MÉDIAS D'ALIEV À CHOUCHI?

Paul Vartan SOOKIASIAN

Ndlr: Le 20 juillet, le deuxième forum médiatique sur le thème «Exposer les faux récits: combattre la désinformation» s'est tenu dans la ville de Chouchi. Des lobbyistes et des partisans d'Aliyev étaient présents au forum des marionnettes, dont un journaliste d'Euronews, ce qui a soulevé de nombreuses questions.

Alors que les alliés du régime d'Ilham Aliev se sont réunis pour la deuxième année consécutive lors de l'incroyable spectacle de son "Forum Mondial des Médias de Chouchi" au cœur d'une région qui a été brutalement affamée et ethniquement nettoyée l'année dernière, une participante, en particulier, s'est démarquée. Aux côtés de la liste habituelle de lobbyistes et d'affiliés azerbaïdjanais, la présence de Rebecca McLaughlin-Eastham, présentatrice et productrice exécutive d'Euronews, a suscité des interrogations. Pourquoi une représentante du principal diffuseur d'information européen autrefois respecté participe-t-elle au spectacle d'un dictateur?

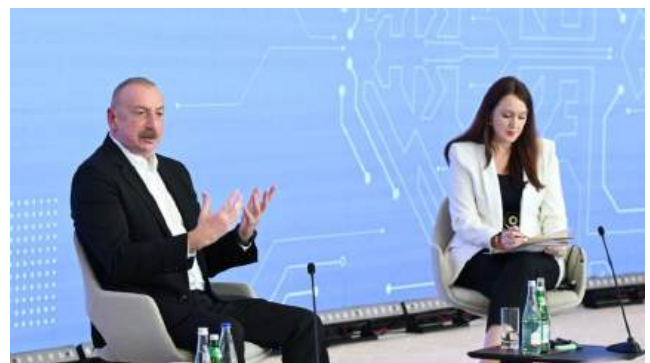
CivilNet a contacté à plusieurs reprises Euronews, McLaughlin-Eastham, même le Forum des Médias et d'autres participants pour obtenir des réponses. Bien qu'aucun n'ait répondu, certaines réponses peuvent être trouvées dans cette analyse approfondie d'Euronews, qui dispose d'un contrat de parrainage en cours avec l'Office du Tourisme d'Azerbaïdjan.

Fondée à l'origine en 1993 par l'Union Européenne de Radio-Télévision pour apporter une perspective européenne au phénomène des informations 24h/24 lancé par CNN, Euronews atteint plus de 400 millions de foyers dans 160 pays. En tant que principale chaîne d'information européenne, elle jouit d'une solide réputation, se déclarant non biaisée et "résolument impartiale".

Ceci contraste, bien sûr, fortement avec l'Azerbaïdjan où, selon l'ONG de défense de la liberté de la presse Reporters Sans Frontières "la quasi-totalité du secteur des médias est sous contrôle officiel, et la télévision d'État est la source d'information la plus populaire. Aucune télévision ou radio indépendante n'est diffusée depuis le pays, et tous les journaux imprimés ayant une position critique ont été fermés."

C'est donc avec une audace orwellienne typique du régime d'Aliev que celui-ci a choisi comme thème du forum des médias de cette année "Démasquer les faux récits: Confronter la désinformation". La session de questions-réponses phare s'est tenue le 20 juillet avec le président Aliev lui-même, modérée par la représentante d'Euronews. La présence de Rebecca

McLaughlin-Eastham, qui représente ainsi Euronews et sa réputation de grand média, avait pour objectif de donner de la crédibilité à l'événement et aux déclarations d'Aliev. En d'autres termes, il s'agit d'une forme de "médialavage" similaire au "greenwashing" environnemental en cours de la part de l'Azerbaïdjan à travers son accueil de la conférence des Nations Unies sur le climat COP29. Il est difficile de comprendre les raisons qui ont poussé un média prétendument impartial à consentir à cette mise en scène. Une piste serait liée à des changements récents au sein de l'entreprise médiatique.

Rebecca McLaughlin-Eastham d'Euronews anime une session avec le président Ilham Aliev lors du second Forum mondial des médias de Chouchi (Photo: Azertac/Facebook)

Dans un accord finalisé en 2022, la grande majorité des parts d'Euronews a été vendue, en raison de la baisse des revenus, au gestionnaire de fonds portugais Alpac Capital, dont le PDG Pedro David est le fils de Mario David, ancien membre du Parlement européen et ancien conseiller du Premier ministre hongrois Viktor Orbán. Reporters Sans Frontières qualifie Orbán de "prédateur de la liberté de la presse... qui a construit un véritable empire médiatique soumis aux ordres de son parti... tandis que les médias indépendants... sont soumis à des pressions politiques, économiques et réglementaires."

Orbán entretient notoirement des liens étroits avec le régime d'Aliev depuis plus d'une décennie. Il a fait la une des journaux pour la première fois en 2012 lorsqu'il a extradé vers l'Azerbaïdjan le meurtrier condamné d'un militaire arménien, où il a reçu un accueil de héros et divers cadeaux.

Une enquête journalistique a récemment confirmé que plus d'un tiers des 150 millions d'euros dépensés par Alpac pour acheter Euronews provenait de l'argent des contribuables hongrois via un fonds lié au parti Fidesz d'Orbán. Une note confidentielle du directeur de l'information du fonds souverain hongrois a révélé un motif idéologique derrière cet >>>

POURQUOI EURONEWS ÉTAIT-IL PRÉSENT AU FORUM DES MÉDIAS D'ALIEV À CHOUCHI?

➤➤➤ achat, exposant des plans pour qu'Euronews devienne une force influente en vue "d'atténuer l'idéologie et les préjugés de gauche" conformément aux objectifs d'Orbán de promouvoir les idées et croyances de droite à l'échelle mondiale.

De plus, l'enquête cite un document interne dans lequel des représentants éditoriaux déclarent explicitement qu'il ne leur est pas permis de rapporter librement sur l'Azerbaïdjan et d'autres régimes autocratiques qui parrainent la chaîne, affirmant: "Soit on nous empêche de couvrir [certains] sujets, soit on nous oblige à les aborder avec des instructions très précises pour ne pas offenser les clients, soit on nous force à faire l'éloge d'un client dans les nouvelles."

Orbán lui-même s'était rendu à Chouchi deux semaines seulement avant le forum pour un sommet de l'Organisation des États turcs, une visite dont les responsables de l'UE se sont rapidement distancés. La Hongrie a également participé au Forum des Médias, où son agence de presse nationale MTI a signé un accord de coopération avec son homologue azerbaïdjanais AZERTAC.

Quant à la participation d'Euronews, la question la plus directe de McLaughlin-Eastham lors de la séance d'ouverture avec Aliev portait sur le thème de l'événement concernant la lutte contre la désinformation. Aliev a saisi l'occasion pour opposer cette représentation de lui-même aux Arméniens, qu'il a condamnés comme source de désinformation et de faux récits (fake news).

Aliev a également profité de son temps sous les projecteurs pour déployer son trope raciste en déclarant être opposé à la désinformation du "monde international contrôlé par la diaspora arménienne". S'en est suivi un discours décrivant ses motivations pour "l'Azerbaïdjan occidental", le terme récemment inventé par Aliev et son gouvernement pour désigner l'État souverain d'Arménie. Il a encouragé les organisations médiatiques internationales et les ONG à s'impliquer dans la question. Pourtant, tout au long de cette conférence de trois jours, consacrée aux problèmes rencontrés par la presse, il ne semble pas que quoi que ce soit ait été dit sur les arrestations massives de journalistes et d'activistes par Aliev, ou sur l'emprise qu'il exerce sur la liberté d'expression.

Le dernier mot d'Aliev lors de la session a été de dire: "La victoire [l'attaque] du Karabakh a été un merveilleux message vers différentes directions. Quand nous joignons nos mains, notre poing devient lourd. Le fer devient plus fort...", rappelant son imagerie du "Poing de Fer" que de nombreux obser-

CONCERT DE GALA: 15 ANS DU FESTIVAL PUPLINGE CLASSIQUE

(Photo: Page Facebook de National Chamber Orchestra of Armenia)

Comme tous les 5 ans, devant un public mélomane et enthousiaste, le Festival Puplinge Classique s'est offert le Victoria Hall pour célébrer son existence au travers d'un concert de gala qui a eu lieu le 1er septembre 2024. A cette occasion, un grand nombre de solistes et deux orchestres s'étaient réunis pour présenter un programme à la fois varié et festif.

En effet, le public a vu se succéder sur scène, l'Orchestre de Chambre National d'Arménie sous la direction de Luc Baghdassarian, l'Orchestre des Jeunes de la Suisse Romande, le Quatuor Sine Nomine, le quintette de jazz Baiju Bhatt & Red Sun, ainsi que les solistes Elna Duni, chant, Damien Baghmann, clarinette, Maria Sotriffer et Ronnosuke Fukuda, violon, François-Xavier Poizat et Christian Chamorel, piano, Miguel Traquina, cajon, Daniel Schneyder, saxophone, et André Piguet, compositeur.

Le programme comprenait des œuvres de: Vivaldi, Mozart, Ponchielli, Ralph Vaughan Williams, Aznavour, Baiju Bhatt et Daniel Schnyder.

Rappelons que le 5 juillet 2024, Luc Baghdassarian a dirigé l'Orchestre de Chambre National d'Arménie au Centre de la musique de chambre d'Erevan dans des œuvres de Händel, Grieg, Bruch et Beethoven. ■

vateurs dénoncent comme fasciste et qui a été immortalisée par des statues de poings soutenus par des drones tueurs érigées par Aliev pour marquer sa victoire partout dans ce qui était autrefois le Karabakh peuplé d'Arméniens. En réponse, McLaughlin-Eastham a ignoré la nature destructrice profonde de ces propos en qualifiant cette célébration d'un nettoyage ethnique brutal de "note parfaite pour conclure les discussions." ■

P.V.S.

(Civilnet.am)

ԱՏՐՊԵՅՃԱՆ ԿԸ ՓՈՐՁԷ ԻԻՐԱՑՆԵԼ «ՏԱՏԻԿ-ՊԱՊԻԿ»Ը

Արցախի մշակութային ժառանգության մշտադիտարկում իրականացնող կայքը կ'ահագանգի, որ Ատրպեյճան կը ջանայ նաեւ «Մենք ենք մեր սարերը» «Տատիկ-պապիկ» յուշարձանը իւրացնել: Կազմակերպութիւնը այս մասին կը գրէ հետեւեալը:

«Օրեր առաջ, «Ատրպեյճանի Մշակոյթ» կայքը յայտարարութիւն մը տարածեց Արցախի յայտնի «Տատիկ-պապիկ» յուշարձանի մասին: Կայքը կը նշէ թէ, ան կառուցուած է 1967-ին Ստեփանակերտի մէջ եւ կը խորհրդանշէ Ատրպեյճանի ազգային-կրօնական հանդուրժողականութիւնը:

Հանրայայտ է, որ յուշարձանը հայկական Արցախի ժամանակակից խորհրդանշաններէն մէկն է եւ կը նկարագրէ երկրամասի հայ ինքնութիւնը: Աւանդական կեցուածքով եւ արտաքինով տարեց ամուսնական զոյգը հաւաստումն է արցախահայերու պատմական անցեալի եւ ապագայ յոյսերու: Յոյսեր՝ որ. այսօր ի դերէն եւ դարձել Ատրպեյճանի հայասպան քաղաքականութեան արդիւնքով: Յատուկ Հայաստանէն բերուած կարմիր տուֆէ կերտուած կոթողի քանդակագործն է Սարգիս Պաղոսասարեանը, իսկ ճարտարապետը՝ Եւրի Յակոբեանը: Պաղոսասարեան իր աշխատանքը բնութագրած է հետեւեալ կերպով. «Յուշարձանը ինքնին կը ներկայացնէ ավանդական տարածով տարեց արցախցի ամուսինները՝ ուս-ուսի, հպարտ ու անյողողող կեցուածքով ու սեւեռուն հայեացքով: Կոթողը պատուանդան չունի, բայց կարծես լեռնաբլուրը ճեղքուել է եւ անոնք այդ ճեղքէն բարձրացած, կանգնած են ոտքերը ամուր դրած հայոց հողի մէջ»: Յաւելե՛ք, որ տարեց զոյգը ծնունդով Արցախէն քանդակագործի տատի եւ պապի կերպարներով քանդակուած է: «Անոնք ժողովուրդն են, անոնք հողն են, անոնք մենք ենք, մեր լեռները: Այս մարդիկ այստեղ ծնած են: Այստեղ է իրենց հազարամեայ արմատները: Անոնք են իսկական տեղը այս հողի ու բնութեան», գրած է քանդակագործը:

Արցախի ամբողջական բռնագրաւումէն ետք Ատրպեյճանական կողմը երկար ժամանակ գրեթէ չէր անդրադառնար այս յուշարձանին: Յուշարձանը, որ Արցախի հայութեան ամենավառ ու հանրայայտ խորհրդանշանն էր, կ'անտեսուէր նաեւ բռնագրաւումէն ետք Ստեփանակերտ այցելող լրագրողներու կողմէ այ: Միայն որոշ լրատուականներ կարծիքներ կը հնչեցնէին, որ ան պետք է քանդուի: 2023-ի վերջերուն եղան հատուկեւտ հրապարակումներ, ուր կը

նշուէր, որ յուշարձանը հայերու կողմէ «հայկականացուած է»: Անոնք կը տարածէին այն թեզը, ըստ որու իրենք դժմ չեն յուշարձանին, այլ անոր գաղափարական, ազգայնական մեկնաբանութեանը: Ատրպեյճանական հրապարակումներէն կարելի է եզրակացնել, որ խորհրդային տարիներուն Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի հայերու սեփական պատմութեան, մշակոյթին, արմատներուն ուղղուած ցանկացած դրսեւորում կը համարուէր «ազգայնական»:

Վերջերս յատուկ այս յուշարձանին անդրադարձաւ բռնագրաւուած Ստեփանակերտը լրատվական Քեամբան Ռազմովարը, որու հիմնական շեշտադրումն այն էր, որ յուշարձանը կանգնեցուած է խորհրդային տարիներուն, երբ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը Ատրպեյճանի մաս էր, այս ալ կը նշանակէ որ յուշարձանը կանգնեցուած է խորհրդային Ատրպեյճանի պիւտճէն յատկացուած գումարներով:

Հարկ կը համարենք, որ յուշարձանի գաղափարը կեանքի կոչուած է այդ տարիներուն Լեռնային Ղարաբաղի մարզի խորհրդի գործադիր կոմիտէի Լախագահ Մուշեղ Օհանճանեանի անմիջական մասնակցութեամբ: Յուշակոթողի շինարարութեան եւ տեղադրման դժմ եղած է Սովետական Ատրպեյճանի ղեկավարութիւնը: Աւելին՝ բողոք բարձրացուցած եւ պահանջած են, որ յուշարձանը կազմաքանդուի: Ատրպեյճանի Կոմունիստ Կուսակցութեան կեդրոնական վարչութենէն յատուկ յանձնախումբ մը ժամանած է Ստեփանակերտ, պարզելու թէ «Մենք ենք մեր սարերը» կոթողը ո՞ր «մենքի» եւ ո՞ր «սարերու» մասին կը խօսի: Հայկական կողմի ջանքերով կը յաջողուի կոթողը փրկել քանդումէն:

Յուշարձանի հանդէպ Ատրպեյճանի վարած քաղաքականութիւնը ժառանգութեան իւրացման փորձ է, երբ ոչ միայն կը կտրուի հայկական պատկանելութենէն, այլեւ Ատրպեյճանի համար կը ստեղծէ բազմամշակութային եւ հանդուրժող երկրի կերպար: Նման քաղաքականութեամբ Ատրպեյճանը կը խախտէ ՄԱԿ-ի, 2005-ի Փարիզի մէջ ընդունած «Մշակութային ինքնարտայայտման ձեւերու բազմազանութեան պաշտպանութեան եւ խրախուսման մասին» համաձայնութիւնը: Սոյն համաձայնագիրը կը կարեւորէ մշակութային բազմազանութիւնը, որպէս հանրութեան ժողովուրդներու եւ ազգերու կայուն զարգացման շարժիչ ուժ: Բայց, համաձայն այս փաստաթուղթի «Մշակութային բազմազանութիւն» կը նշանակէ ձեւերու բազմազանութիւն, որոնց միջոցով խումբերու եւ հասարակութիւններու մշակոյթները կը գտնեն իրենց արտայայտութիւնը: Ըստ ՄԱԿ-ի համաձայնագրի 2-րդ յօդուածին մշակութային բազմազանութեան պաշտպանութիւնը հնարաւոր է միայն այն դէպքին, երբ երաշխաւորուած են մարդու իրաւունքները եւ հիմնարար ազատութիւնները: Այս հիմքի վրայ կարելի է եզրակացնել, որ մշակութային ինքնարտայայտման ձեւերու բազմազանութեան պաշտպանութիւնը կ'ենթադրէ բոլոր, այդ թուին փոքրամասնութիւններու եւ տեղաբնիկ ժողովուրդներու մշակոյթներու յարգում:

Ուշագրաւ է յատկապէս այն, որ ըստ համաձայնագրի, «պաշտպանութիւն» կը նշանակէ մշակութային ինքնարտայայտման ձեւերու բազմազանութեան պահպանումը, պաշտպանութիւնը եւ ընդլայնման ուղղուած միջոցներու ձեռնարկում»:

(ԱԿՕՍ)

COMMUNICATIONS

DÉCÈS

Mme Véronique Marguerite Girardet-Beyeler, survenu le 16 août 2024 à Genève.

Mme Suzy Sahakian Sarkissian, survenu le 29 août 2024 à Genève

Toutes nos condoléances aux familles endeuillées.

DONS

Pour le repos de l'âme de Mme Véronique Girardet

À Artzakank-Echo

Cynthia White Fr. 500.-

Chaleureux remerciements à la donatrice.

Chers membres de l'association Artzakank-Echo,

Nous avons le plaisir de vous convier à une

Assemblée Générale Extraordinaire

Le samedi, 19 octobre 2024 à 15h00
au Centre arménien de Troinex

ORDRE DU JOUR

• **Modification des statuts**

Le comité propose les modifications suivantes:

Article 3 – Buts – Alinéa 4

Texte en vigueur:

Dans des cas utiles à l'Arménie ou à des Arméniens dans d'autres pays, l'Association peut exercer son activité en dehors de la communauté de Suisse.

Texte proposé:

Dans des cas utiles à l'Arménie ou à des Arméniens dans d'autres pays, l'Association peut exercer son activité et réaliser des projets socio-éducatifs et/ou humanitaires en dehors de la communauté de Suisse.

Article 15 – Alinéa 2

Texte en vigueur:

Les comptes seront arrêtés 4 à 6 semaines avant la date de l'Assemblée Générale.

Texte proposé:

Les comptes seront arrêtés à la fin du trimestre précédant le trimestre au cours duquel l'Assemblée Générale a lieu.

Le comité

RENDEZ-VOUS

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): de 10h00 à 16h15, cours de l'Ecole Topalian dans les locaux de la Fondation Topalian (à côté de l'Eglise, 64, route de Troinex) pour tous les enfants de 4 à 12 ans, débutants ou avancés. Le repas de midi et le goûter sont servis sur place. Bus de ramassage scolaire à disposition le matin et le soir.

Renseignements: ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois): Cours de l'Ecole de danse SANAHIN de l'UAS au Centre Arménien de Genève: de 16h15 à 21h15 avec 4 classes de niveaux et d'âges différents, à partir de 5 ans sans limite d'âge supérieure. Renseignements et inscriptions auprès de Christine Sedef 0797581136

Tous les mercredis: de 14h00 à 18h00, la bibliothèque Saint Grégoire l'Illuminateur du Centre Arménien est ouverte au public. Renseignements: M. Garabed Yelegen Tél. 079 538 51 26 bibliotheque@centre-armenien-geneve.ch

Arménie Culture et Saveurs vous propose:

Cours d'arménien oriental et occidental pour adultes.

Niveaux débutant et intermédiaire

Renseignements et inscriptions :

Tiruhi Galstyan (arménien oriental)

tiruhigalstyan@gmail.com

Maral Wurry (arménien occidental)

maral.wurry@wanadoo.fr

Rue de Lausanne 55 - Tél: 022 900 01 59

Messes arméniennes en Suisse alémanique

Date	Heure	Lieu	Adresse
15.09.2024	15 00	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
13.10.2024	14 30	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH
27.10.2024	11 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
03.11.2024	15 00	Röm. Kath. Kirche	9424 Rheineck SG
17.11.2024	15 00	St. Maria Kath. Kirche	8200 Schaffhausen SH

www.armenische-kirche.ch
Pfr. ShnorkTchekidjian Tel: 079/704 74 87

VOUS DÉMÉNAGEZ?

Merci de nous communiquer à temps votre nouvelle adresse en envoyant un courriel à: artzakank@yahoo.com

La rédaction

Vous souhaitez acquérir une maison ou un appartement neuf en France Voisine.

ROOF INVEST / Philippe Dersarkissian

Mob : 079 519 64 87

www.roofinvest.ch

Acquisitions - suivi - accompagnement

ԺԸՆԵՒ ԵՒ ԼԵՄԱՆ ՇՐՋԱՆԻ
ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

PAROISSE DE L'ÉGLISE
APOSTOLIQUE ARMÉNIENNE
SAINT-HAGOP
GENÈVE RÉGION LÉMANIQUE

ՏՕՆ ՎԵՐԱՓՈՒՄԱՆ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻ

Նշուեցաւ ու տօնախմբուեցաւ Վերափոխման տաղա-
լարի տօնը Ժնեւի Սուրբ Յակոբ մայր եկեղեցոյ մէջ,
Կիրակի 18 Օգոստոս 2024-ին հաւատացեալներու
հոծ բազմութեամբ: Սուրբ եւ անմահ Պատարագի
աւարտին եկեղեցոյ շրջափակին մէջ Հայր Սուրբը
տուաւ իր քարոզը Հայերէն ու Ֆրանսերէն լեզու-
ներով: Հայր Սուրբը ըսաւ. «Այս տօնը հոգեւոր
վերածնունդի հրաւեր մըն է ուղղուած բոլորիս եւ
անաւելաբար բոլոր մայրերուն, որպէսզի Աստուածա-
մայրը ըլլայ մեր կեանքի ճշմարիտ օրինակը:» Ապա
կատարուեցաւ անսնդական Խաղողի օրհնութիւնը,
Նախագահութեամբ Չուիցերիոյ Առաջնորդական
Տեղապահ՝ Հոգ. Տ. Գուսան Ծայրագոյն Վարդապետ
Ալճանեանի: Պատարագին նոյնպէս ներկայ էր Չուի-
ցերիոյ մօտ ՀՀ արտակարգ եւ լիազօր դեսպան՝
Մեծարգոյ Անդրանիկ Յովհաննիսեանը իր ընտա-
նիքին հետ: Արարողութեան աւարտին եկեղեցոյ
շրջափակին մէջ տեղի ունեցաւ հաճելի ժամանց եւ
ուտելիքներու եւ խմիչքներու վաճառք, Ծխական
խորհուրդի կազմակերպութեամբ, եկեղեցոյ օժան-
դակելու նպատակով:

Le mercredi 12 juin 2024, à l'église St-Hagop, les élèves
de l'école Topalian ont eu une discussion avec notre
Très Rev. Père Goossan Aljanian. Après la prière «Hay
mer», chacun des enfants a allumé un cierge. Puis, ils
ont mangé tous ensemble le délicieux «manti» qui a été
offert par notre église paroissiale.

COMMUNIQUÉ OFFICIEL

LE NOUVEAU CONSEIL DE LA PAROISSE GENÈVE RÉGION LÉMANIQUE, ÉLU POUR LA PROCHAINE PÉRIODE DE 3 ANS,

informe les fidèles que l'Assemblée Générale de la
Paroisse a eu lieu, le dimanche 23 juin 2024 dans le
Centre Arménien attenant à l'église Saint Hagop.

Conformément à l'ordre du jour, les personnes
suivantes ont été élues au Bureau de l'Assemblée
Générale:

- Président: Très Rev. Père Goossan Aljanian
- Secrétaires: Mmes Maral Torossian et Natasha Karmi Arsenian

L'Assemblée a également élu deux vérificateurs aux
comptes: Mme Aghavni Sirmakes et M. Berç Dirielian.

L'élection des membres du nouveau Comité de la
paroisse Genève Région Lémanique a donné les
résultats suivants:

- Président: M. Onnik Kazancian
- Conseiller: M. Vache Markoussian
- Secrétaire: Mme Astghik Grigoryan
- Trésorière: Mme Sima Papazian
- Association des Dames: Mme Maral Torossian
- Conseiller: M. Arnaud Sirabyan
- Conseiller: M. Sarkis Naroyan
- Responsable des jeunes: Mme Natasha Karmi Arsenian
- Conseillère: Mme Araksi Sahil-Migirdiciyan
- Conseiller: Masis Piltioian
- Conseillère: Mme Natali Kebapjian

- Onnik Kazancian
Président de la
Paroisse de Genève
Et Région lémanique
- Très Rév. Père Goossan Aljanian
Locum Tenens et
Prêtre de la Paroisse

**Les Magnifiques
Rendez-vous**

Moment de partage et convivialité.
Un après-midi chaleureux dédié à nos aînés.
Avec le soutien des Jeunes de la
Communauté arménienne.

Contact Seniors
Onnik Kazancian
+ 41 79 217 49 33

Contact Jeunes
Lori Sirmakes
+ 41 79 785 45 54

Rédaction Très Rev. Père Goossan Aljanian

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑ

ECOLE TOPALIAN

Fondation Hagop D.Topalian: Route de Troinex 64, CH-1256 Troinex (Genève)

topalianecole@gmail.com

Maral Wurry

No. 72

LES MOMENTS FORTS DE L'ÉCOLE TOPALIAN

L'École Topalian perpétue le désir de Monsieur Hagop D. Topalian de préserver et de transmettre l'arménien, qui incarne sa devise «Hay Abrink» (Vivons arméniens).

Le «Hayr mer» le Notre Père avant le repas

L'hymne National avant le repas

Ici, chaque enfant est accueilli dans un cadre chaleureux, où l'apprentissage de la langue, de la culture, et de l'histoire arméniennes se font avec soin et passion.

La classe des petits

L'école Topalian se distingue par son atmosphère familiale, où le bien-être et l'épanouissement des enfants sont au cœur de toutes les attentions. Chaque élève grandit à son rythme en s'enrichissant de ses racines.

Le mercredi à l'école Topalian commence en douceur: dès 10h, les enfants sont accueillis dans une ambiance chaleureuse, où chacun a le temps de se retrouver et de se préparer pour la journée. Ensuite, les cours débutent. À midi, une pause qui permet aux enfants de partager un repas ensemble, de 12h à 13h15, un moment convivial où les rires et les conversations raisonnent dans la cantine.

Cours d'échecs avec Clovis tous les quinze jours.

Après le déjeuner, les cours reprennent, favorisant l'apprentissage, 15h15 cours de chant.

Vers 15h55, c'est l'heure du goûter, un instant de plaisir avant de retrouver les parents à 16h. Après sept années passées dans cet environnement bienveillant, les élèves repartent avec un diplôme de fin de cursus scolaire en main, symbole de leur parcours et de liens profonds tissés au sein de l'école.

Remise des diplômes aux élèves par Madame Hrachuhi Katvalyan et Monsieur Vahé Gabrache

RENTRÉE SCOLAIRE: 11 SEPTEMBRE 2024 À 10h

La direction et l'équipe enseignante seront ravies d'accueillir vos enfants

- o Grand choix de livres et de publications récentes
- o Expositions de tableaux - Conférences
- o Rencontres musicales
- o Cours de langue pour adultes arménien occidental et oriental
- o Artisanat - Souvenirs, bijoux
- o Spécialités arméniennes à emporter et service traiteur, pain arménien (Lavach), vin et cognac d'Arménie, café et thé d'Arménie
- o Voyages - Découverte de notre patrimoine culturel en Europe et en Arménie

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ARMENIE
Culture & Saveurs

HORAIRES: Lundi à Vendredi 9h30 - 18h30 - Samedi 10h - 15h

55 rue de Lausanne - 1202 Genève CH -
Tram 15 - arrêt MÔLE ou Parking de la gare Cornavin
T +41 (0) 22 900 01 59 - info@armenie-culture-saveurs.ch

www.armenie-culture-saveurs.ch

Fondation H.D Topalian

Entraînements sportifs hebdomadaires

L'Union Arménienne de Suisse a le plaisir de mettre en place des entraînements sportifs sur toute l'année scolaire les dimanches dès septembre. Si vous souhaitez rejoindre l'un de ces sports: volleyball, basketball, football, badminton; n'hésitez pas à contacter l'association par email: info@u-a-s.ch.

Les entraînements sont ouverts à tous dès 14 ans, quel que soit le niveau.

**SAVE THE DATE:
Euro Armenian Games - Sofia 2025**

Suite au succès de la délégation genevoise menée par l'UAS aux Euro Armenian Games de Barcelone en avril dernier, l'association se prépare déjà pour la prochaine édition!

L'Union Générale Arménienne de Bienfaisance de Sofia accueillera les 25ème Euro Armenian Games du 18 au 21 avril 2025 à Sofia, en Bulgarie.

Depuis plus de 25 ans, les Euro Armenian Games réunissent des délégations arméniennes de toute l'Europe durant le weekend prolongé de Pâques pour des tournois de sport forts en rencontres et émotions.

Les Euro Armenian Games, c'est ainsi l'occasion de passer des vacances de Pâques inoubliables, en famille et entre amis. Cette année encore, la délégation sportive (et festive) de Genève sera représentée par l'Union Arménienne de Suisse.

Que vous soyez sportifs ou accompagnateurs, nous vous invitons d'ores et déjà à nous contacter par courriel si vous souhaitez faire partie de cette belle aventure!

L'UAS RECHERCHE UN-E PRESIDENT-E POUR SON FUTUR MANDAT!

L'UAS recherche un-e membre pour compléter son équipe et pour assumer la fonction de **président-e*** de mi-2024 à mi-2027. Tous les membres du comité actuel restent à votre disposition si vous souhaitez vous investir et que vous avez le moindre doute !

* Le Comité se tient à disposition pour discuter des conditions d'éligibilité pour le poste à la Présidence de l'UAS - info@u-a-s.ch

